Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia:
Brașovŭ, piața mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.

INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașovŭ și la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik*, *J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*

Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 13)

„Gazeta“ iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Brașovŭ
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulu I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 68.—Anulŭ LVIII. Brașovŭ, Sâmbătă-Duminecă, 25 Martie (6 Aprilie) 1895.

Din causa sfintei sĕrbătorĭ de mâne ḑiarulŭ nu va apare până Lunĭ séra.

Nou abonamentŭ la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Aprilie 1895 st. v. se deschide nou abonamentŭ la care invitămŭ pe toțĭ amiciĭ și sprijinitoriĭ foieĭ nóstre.

Prețulŭ abonamentuluĭ:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	12 fl.
pe șése lunĭ	6 fl.
pe trei lunĭ	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe unŭ anŭ	40 francĭ
pe șése lunĭ	20 „
pe trei lunĭ	10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	2 fl.
pe șése lunĭ	1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe unŭ anŭ	8 francĭ
pe șése lunĭ	4 „

Abonarea se póte face mai ușorŭ prin **mandate postale.**

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Tóte mergŭ numai până la unŭ locŭ.

Brașovŭ, 24 Martie v. 1895.

Când, după căderea ministeriului Wekerle, a venitŭ la putere vestitulŭ Banffy, s'a ḑisŭ, că lupulŭ se va îmbrăca cu piele de óie și va âmbla sĕ pacifice, în drépta și 'n stânga, pe cei nemulțumițĭ cu mersulŭ lucrurilorŭ și în deosebĭ pe naționalitățĭ.

Mai întâi s'a înfățișatŭ Banffy în acéstă îmbrăcăminte curiósă Sașilorŭ din Ardélŭ, spuindu-le, că nu mai este Banffy celŭ vechiu, celŭ ne'mpĕcatŭ și ne'nduratŭ, amăgindu-i și ademenindu-i, că va fi față cu ei mai crutătorŭ, decâtŭ premergĕtorii lui.

A și promisŭ guvernulŭ Banffy, că va ținé sémă de legea de naționalitate, întru câtŭ acésta nu se bate în capete cu nisuințele și planurile de maghiarisare. Adevĕratŭ, că acéstă promisiune era atâta, câtŭ nimicŭ, dér celŭ puținŭ ea făcea pe lume sĕ crédă, că noulŭ guvernŭ a primitŭ însărcinarea de-a fi în viitorŭ mai crutătorŭ față cu naționalitățile. Deputații sașĭ, mai alesŭ, erau gata sĕ jure, că cabinetulŭ Banffy va introduce unŭ veacŭ mai bunŭ pentru naționalitățĭ.

Ce vorŭ ḑice deputații sașĭ acuma, după două lunĭ de guvernare a ministeriului Banffy, nu scimŭ. Dér scimŭ și vedemŭ, că nimicŭ din ceea ce au speratŭ ei nu s'a împlinitŭ, ba din contră, acestŭ guvernŭ se arată și mai dușmănosŭ, și mai necrutătorŭ față cu dreptele pretensiunĭ ale naționalitățilorŭ, decâtŭ guvernele premergĕtóre.

Mai adĭ sĕptĕmână, când s'au desbătutŭ în dietă petițiunile celorŭ 61 de municipii, în carĭ se cerea, sĕ se ia mĕsurĭ mai aspre în contra naționalitățilorŭ, guvernulŭ nu numai că n'a luatŭ cu nicĭ unŭ cuvêntŭ în apĕrare dreptulŭ naționalitățilorŭ, dér a promisŭ prin graiulŭ lui Banffy, că va face totŭ posibilulŭ spre a împlini dorințele ungurimei șoviniste, numai sĕ 'i se lase rĕgazŭ, sĕ nu se ceră ca acum de-odată sĕ le facă tóte.

Și Banffy se ține de cuvêntŭ, căcĭ, cum spunŭ căte-va foi maghiare, a și pregătitŭ unŭ proiectŭ de lege, care a născocitŭ unŭ nou delictŭ, adecă delictulŭ agitațiunilorŭ politice din partea preoțilorŭ.

Póte că Banffy voesce sĕ omóre cu o lovitură mai multe musce și póte că sub cuvêntŭ, că voesce sĕ înfrêne numai agitațiunile preoțilorŭ „daco-romanĭ“, „panslavĭ“ etc., are de gândŭ sĕ dea o lovitură și agitațiunei preoțilorŭ catolicĭ, care-i face atâta bătae de capŭ, dér orĭ și cum planulŭ acesta alŭ lui nu mirósă nicĭdecum a pacificare.

Se ḑice, că va duce proiectulŭ la Viena, ca sĕ dobêndéscă dela monarchulŭ învoirea de a-lŭ înainta dietei. Dér momentulŭ acesta e fórte rĕu alesŭ pentru o astfelŭ de propunere, căcĭ tocmai acum monarchulŭ, cei din cercurile curții și din cercurile militare suntŭ fórte mâhnițĭ și turburațĭ din causa atentatului sĕvêrșitŭ sĕptĕmâna acésta în contra statuei generalului Hentzi, care la 1849 a apĕratŭ fortăréța Buda în contra revoluționarilorŭ Kossuthiștĭ. Se ḑice, că monarchulŭ ar fi întru-atâta iritatŭ de acéstă întêmplare, încâtŭ și a amânatŭ călĕtoria la Budapesta, ce avea s'o facă îndată după Pascĭ.

Ii va succede, póte, lui Banffy sĕ liniștéscă curtea în ce privesce atentatulŭ, dér nu încape îndoélă, că cu tóte acestea posiția guvernului va fi și va rĕmâné fórte grea și încurcată. Mĕsurile aspre și draconice, ce le va lua în contra naționalitățilorŭ îndeosebĭ, nu vorŭ contribui nicĭ-de-cum de-a-i întări posiția, chiar și atuncĭ când coróna ar rĕmâné, ca și până acum, pasivă față cu aceste noué prigonirĭ.

Iuliu Andrassy, pe când era ministru de esterne în Viena, sĕ fi ḑisŭ odată cu privire la naționalitățĭ, că acestea trebue tractate „ținêndŭ în mâna dréptă biciulŭ, ér în cea stângă ovĕsŭ“. Așa ar vré sĕ facă și Banffy, dér nu 'i se prea brodesce cu mâna stângă, căcĭ ovĕsulŭ e scumpŭ, nu s'au prea făcutŭ bucate și apoi suntŭ prea mulțĭ flămênḑii în sĕmênția lui, cărora trebue mai întâiu sĕ le astupe gura. Astfelŭ Banffy a rĕmasŭ credinciosŭ obiceiului sĕu și dă numai cu biciulŭ.

Resultatele, ce le va dobêndi guvernulŭ Banffy cu acestŭ ticălosŭ modŭ de tractare a naționalitățilorŭ vorŭ fi însĕ cu totulŭ contrare așteptărilorŭ, ce le pune elŭ în politica sa.

Tóte mergŭ numai până la unŭ locŭ și va trebui sĕ se convingă și Banffy celŭ cumplitŭ, că Dumneḑeu a îngrijitŭ, ca nicĭ în țéra unguréscă pomii sĕ nu crescă până 'n cerŭ.

Revistă politică.

Noulŭ ministru-președinte ungurescŭ br. Bánffy, vré sĕ se întrécă și pe sine însușĭ. Foile de adĭ ne aducŭ scirea despre o **nouă lege esceptională** îndreptată **contra preoților** românĭ, slovacĭ, sêrbi ect. Proiectulŭ acesta se ocupă de *delictele sociale și politice ale preoțilorŭ*, aducêndŭ aspre mĕsurĭ în potriva lorŭ. Proiectulŭ acesta a trecutŭ deja prin consiliulŭ ministerialŭ, și cum se susține, a și fostŭ așternutŭ Majestății Sale pentru aprobare prealabilă. Chiar și foile ungurescĭ se miră de îndrăsnéla sĕlbatecă a lui br. Bánffy, ḑicêndŭ, că în codicele penalŭ generalŭ suntŭ destui paragrafi pentru pedepsirea orĭ și cărui delictŭ de agitațiune; așa déră acestŭ nou proiectŭ de lege, chiar și în casul când n'ar fi periculosŭ, ar fi celŭ puținŭ de prisosŭ. — Insĕ Bánffy scie una și bună: sĕ se facă „nemuritorŭ“ până i stă biciulŭ în mână. De alta nicĭ nu e harnicŭ căpetenia guvernului ungurescŭ, decâtŭ de-a urzi planurĭ nerușinate de prigonire nemilósă contra a totŭ ce nu e ungurescŭ.

*

Marțĭ spre Miercurĭ nóptea la 1 óră, locuitorii din piața Sf. George din Buda, au fostŭ cuprinșĭ de-o mare spaimă. Ce s'a întêmplatŭ? — Unŭ gazetarŭ ungurŭ cu numele Adrianŭ *Szeles*, a voitŭ sĕ arunce în aerŭ, prin o bombă, statua generalului austriacŭ Hentzi, care în 1849 a luptatŭ în tabĕra împĕratului și în potriva revoluționarilorŭ lui Kossuth. Atentatorului însĕ nu i-a succesŭ a face în prafŭ și cenușă statua, deóre-ce esplodarea bombei s'a întêmplatŭ numai în depărtare, așa că monumentulŭ a rĕmasŭ întregŭ și fără vătĕmărĭ mai însemnate. Bomba esplodată a

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Din „Înțelepciunea Brahmanului“

de Fr. *Rückert.*

(Cartea a VIII-a)

Pe marginea unui părău
Trăia unŭ trandafirŭ,
Și primăvara-'lŭ legăna
In légănŭ de zefirŭ.

Cu rădĕcinile fiindŭ
In unda călĕtóre
Elŭ ce sugea totŭ prefăcea
In roșulŭ celŭ din flóre.

Și când arșița i-a pălitŭ
Purpurulŭ fețeĭ sale,
Elŭ foile și-a scuturatŭ
Pe undele din vale.

Voiosŭ privea apoi la foi —
— La apă cum le duce,
Și pentru alțĭ trandafirĭ noi
Elŭ mai departe suge.

Dér pe 'nsĕratŭ vêntulŭ i-a spusŭ
O vorbă mai tirană;
Elŭ amețitŭ de-alŭ sĕu parfumŭ
Nu l'a băgatŭ în sémă —

I-a ḑisŭ așa: „Acestŭ părău
„Ce credĭ tu că te-adapă,
„Incetŭ, încetŭ te va săpa,
„Te va târî în gropă.

„Și unde-aruncĭ acuma florĭ
„Fiindŭ tu veselŭ fórte
„Vei luneca cu trunchiu cu totŭ
„Simțindu-țĭ a ta mórte!“

Dér trandafirulŭ i-a rĕspunsŭ
In visulŭ lui ferbinte:
„Pomulŭ vieței face florĭ
„Pe marginĭ de morminte.

„Decĭ lasă-mĕ sĕ beau cu dragŭ
„Sĕ beau cu voe bună —
„Păn' voi simți că mĕ înecŭ,
„Că césulŭ mie-mĭ sună!

„Mĕ lasă decĭ sĕ facŭ la florĭ
„Căcĭ décă m'oi petrece
„Voescŭ, ca plinŭ de trandafirĭ
„Sĕ trecŭ pe unda rece“.

Brașovŭ. *I. Prișcu.*

Țera nóstră.

Dr. Fessler, în cartea sa întitulată *„Marc Aurel“* (tom. I pag. 208) aduce vorbirea lui Aenius Verus, pe care o rosti fiulŭ sĕu Marc Aurel când se afla pe patulŭ de mórte. În vorbirea acésta se ḑice, între altele: „Fi dreptŭ și iubesce-țĭ patria, căcĭ vai, însa-șĭ mama natură ne îndémnă la asta. Er celŭ ce nu ascultă de graiulŭ mamei, păcătuesce“.

Dér ce e patria?

La acéstă întrebare putemŭ da unŭ rĕspunsŭ scurtŭ și precisŭ în cuvintele: *Patria e Țéra nóstră.* Învĕțatulŭ Arndt descrie patria în următorulŭ modŭ:

„Unde ție, o, omule, ițĭ apărŭ „mai întâiu sórele lui Dumneḑeu, „unde-țĭ lucíră prima-dată stelele ce„rului, unde fulgerele lui ițĭ descope„rírá mai întâiu atot-puternicia, și „vênturile tempestății tale ițĭ șoptiră „în sufletulŭ tĕu cu frică sfântă: *aci „e iubirea ta, aci e patria ta*“.

„Unde primulŭ ochiŭ omenescŭ „se plecă iubitorŭ peste légănulŭ „tĕu; unde mama ta te purtà mai în„tâiu cu iubire pe brațe și tatălŭ tĕu „săpà în inima ta învĕțătura înțelep„ciunei: *acolo e iubirea ta, acolo e „patria ta.*

„Și fiă acolo stâncĭ góle și in„sule sĕlbatice, și locuéscă cu tine „acolo munca și osteněla: tu trebue „sĕ aibĭ acéstă țéră tot-déuna iubită, „căcĭ tu eștĭ omŭ, și acésta nu tre„bue sĕ o uițĭ, ci sĕ o ții în inima „ta.

„Și libertatea asemenea nu e unŭ „visŭ golŭ și o vanitate deșértă, ci „în ea locuesce curagiulŭ tĕu și su„perbia ta și consciința, că te tragĭ „din cerŭ.

„Acolo e libertate, unde tu poțĭ „trăi în cugetulŭ și sciința și legea ma„mei tale; unde te fericesce aceea, ce „deja pe străbunii tĕi a fericitŭ; unde „apĕsătorŭ streinŭ nu domnesce peste „tine, și păstorŭ streinŭ nu te mână, cum „se mână vitele cu bâta.

„Acéstă patriă și libertate suntŭ

făcutŭ sĕ se spargă tóte ferestrile dela locuinţele din apropiere, punêndŭ în mare spaimă pe locuitorĭ. Deşi e sigurŭ, că atentatorulŭ îndrăsneţŭ este redactorulŭ fóiei unguresci „*Olvasd*“, care a fostŭ osênditŭ la 6 lunĭ închisóre pentru laesa-Majestate, totuşĭ poliţia nu l'a arestatŭ. Foile de aḑĭ spunŭ, că elŭ acum s'a făcutŭ nevĕḑutŭ şi că o gónă s'a pornitŭ contra mai multora bănuiţĭ a fi fostŭ plănuitorii atentatului. — Étă déră până unde au ajunsŭ „lealitatea“ multŭ bucinată a şoviniştilorŭ maghiarĭ. Li-au crescutŭ córnele aşa de multŭ, încâtŭ gazetele lorŭ, ocupându-se de atentatulŭ acesta criminalŭ şi neruşinatŭ, scriu, că celŭ ce doresce ca, statua lui Hentzi sĕ dispară de pe piaţa din Buda, acela simte cu „naţiunea“, ba deputatulŭ ungurŭ *Lakatos* Miklos, întrebatŭ fiindŭ, în glumă, de ministrulŭ de honvedĭ Fejervári, că elŭ este căpetenia în complotulŭ acesta, — a rĕspunsŭ cu superbiă: „Nu — căcĭ de eram eu, *aşĭ fi făcut'o mai bine*“. Insĕ nicĭ unŭ suişŭ, fără coborîşŭ.

Luptă pentru limbă.

Amŭ amintitŭ de mai multe orĭ, că în Bucovina, mai alesŭ de unŭ timpŭ încóce, mai mulţĭ ómenĭ de inimă, Românĭ verḑĭ şi naţionaliştĭ înfocaţĭ, luptă din tóte puterile pentru câştigarea drepturilorŭ limbei lorŭ materne, a limbei române, ameninţată fiindŭ acésta fórte multŭ din partea Nemţilorŭ şi a Rutenilorŭ. Gazeta bucovinénă pentru poporŭ, „*Deşteptarea*“ este vredniculŭ organŭ, care ca representantŭ alŭ nisuinţelorŭ demne de laudă ale acelorŭ bravĭ bărbaţĭ, păşesce cu energiă contra duşmanilorŭ limbei nóstre, punêndŭ poporului românŭ din Bucovina la inima sĕ-şĭ apere, între tóte împrejurările şi cu totă ocasiunea, celŭ mai scumpŭ tesaurŭ ce-lŭ are: **limba**. Étă ce ḑice „Deşteptarea“ într'unŭ articolŭ alŭ sĕu dela 27 l. tr. intitulatŭ „Limba nóstră“:

In împĕrăţia nóstră a Austriei locuescŭ vr'o 40 de milióne de ómenĭ, carĭ suntŭ împărţiţĭ în 10 naţii, adecă: Cehĭ, Croaţĭ, Ruşĭ, Sêrbĭ, Slovenĭ, Nemţĭ, Românĭ, Ungurĭ, Polecĭ şi Italienĭ. Fiă-care din aceste 10 naţii îşĭ are credinţa şi limba sa, datinele şi obiceiurile sale, portulŭ sĕu, séu îmbrăcămintea sa şi cântecele sale. Acuma *credinţa şi limba, datinele şi obiceiurile, portulŭ séu îmbrăcămintea şi cântecele unui poporŭ*, *séu ale unei naţii, se chiamă însuşii naţionale* şi aceste însuiĭ suntŭ **drepturĭ dumneḑeescĭ.**

Privighitorile şi mierlele au însuşia, că cântă tare frumosŭ, éră cióra are însuşia, că numai cîrîe. Cine a datŭ aceste însuşii pasĕrilorŭ acestora? Cu bună sémă, că Dumneḑeu! Păunii şi gangurii au însuşia că'sŭ îmbrăcaţĭ cu pene frumóse, éră buha are însuşia, că este îmbrăcată numai cu nisce tulee, ca sĕ nu fiă gólă. Cine a datŭ acestorŭ pasĕrĭ însuşiile îmbrăcămintei lorŭ? Cu bună sémă, că Dumneḑeu! Şi precum Dumneḑeu a datŭ pasĕrilorŭ însuşiile cântării, însuşiile îmbrăcămintei în feiurite pene, însuşiile de a-şĭ face cuiburile unele într'unŭ felŭ, altele în altŭ felŭ, aşa totŭ Dumneḑeu a datŭ, ca fiă-care poporŭ sĕ aibă însuşiile credinţei şi limbei sale, însuşiile datinelorŭ şi obiceiurilorŭ sale, însuşiile îmbrăcămintei şi cântecelorŭ sale. Ecă aşa-déră lucru doveditŭ, că tóte aceste însuşii ale unui poporŭ, suntŭ drepturĭ dumneḑeescĭ — écă lucru doveditŭ, *că şi credinţa şi limba nóstră a Românilorŭ bucovinenĭ, şi datinele şi obiceiurile nóstre, şi portulŭ şi cântecele nóstre suntŭ curate drepturĭ dumneḑeescĭ!*

Dreptulŭ dumneḑeescŭ celŭ sfântŭ şi însuşia cea mai frumósă a privighitórei, cu care ea îlŭ laudă pe Dumneḑeu, este cântarea ei; dreptulŭ dumneḑeescŭ celŭ sfântŭ şi însuşia cea mai frumósă a omului, cu care îlŭ laudă pe Dumneḑeu, este limba sa, séu graiulŭ sĕu. Acuma óre ce am ḑice noi de unŭ omŭ, care ar sili pe privighitóre sĕ cîrîe, ca cióra, şi pe cióră ar sili-o sĕ cânte ca privighitórea? Amŭ ḑice, că omulŭ acela este eşitŭ din minte şi bunŭ de dusŭ în casa nebunilorŭ! Şi óre ce se ḑicemŭ, de ómenii aceia, carĭ pe noi Românii bucovinenĭ ne silescŭ sĕ cîrâimŭ în limbĭ strĕine şi sĕ ne lepădămŭ de dulcele nostru graiu de privighitóre? Trebue sĕ ḑicemŭ că ómenii aceea îsŭ cu atâta mai bunĭ de dusŭ în casa nebunilorŭ, cu câtŭ ei bagă în inimele şi în sufletele nóstre numai veninulŭ nemulţămirii, veninulŭ oţĕririi şi alŭ amărăciunii. Şi precum ne oţĕrîmŭ şi ne amărîmu noi Românii din pricina limbelorŭ strĕine, totŭ aşa ne-amŭ oţĕrî şi ne-am amărî, décă ar fi bună-óră legĭ, carĭ ne-ar sili sĕ jucămŭ jocurĭ strĕine, se cântămŭ cântece strĕine, sĕ purtămŭ zambalicŭ, pantalonĭ, caşchetă, in locŭ de sumanŭ, cojocŭ, bernevecĭ şi cuşmă. Şi décă ar fi nisce legĭ ca acele, că unele din cele 10 naţii ale împĕrăţiei nóstre sĕ le silescă pe celelalte, sĕ se lepede de limba lorŭ, de datinele şi de obiceiurile lorŭ, de îmbrăcămintea şi de cântecele lorŭ, atuncĭ tóte naţiile cele silite în chipulu acesta, ar fi nemulţămite, oţĕrîte şi amărite, şi în întrega nóstră împĕrăţia ar fi o luptă vecĭnică. Cele 10 naţii, luptându-se între olaltă, s'ar slăbi totŭ mai multŭ, *cum se slăbescŭ bună-óră Ungurii cu nechibzuita lorŭ purtare*, şi aşa împĕrăţia întrégă ar fi slabă.

Intrebămŭ aşa-déră pe toţĭ preoţii, pe toţĭ primarii şi pe toţĭ membrii comitetelorŭ comunale din satele nóstre românescĭ: de ce nu grijiţĭ, domnilorŭ şi fraţilorŭ, sĕ băgaţĭ câtŭ mai iute limba nóstră în cancelăriile comunale? De ce trăgănaţĭ atâta vreme, când dóră judecata sănĕtósă ne spune, că limba românéscă are sĕ dea pânea de tóte ḑilele la atâţia copii de ai noştri, caţĭ ómenĭ strĕinĭ o mănâncă astăḑĭ?

La lucru decĭ, domnilorŭ şi fraţilorŭ, bărbătesce puneţi-vĕ la lucrulŭ acesta, pentru-că este sciutŭ şi prea sciutŭ, că noi Românii bucovinenĭ, séu grijimŭ de limba nóstră şi atuncĭ vomŭ trăi, séu nu grijimŭ de dênsa şi atuncia numai decâtŭ trebue sĕ ni-se stângă urma şi numele din ţéra acésta.

SCIRILE ḐILEI.

24 Martie.

Restanţele de dare şi dreptulŭ de alegere. In luna lui Maiu st. n. se vorŭ face nouĕle liste ale alegĕtorilorŭ. In înţelesulŭ legei electorale, *numai aceia vorŭ fi introduşĭ în aceste liste şi recunoscutĭ ca alegĕtorĭ, carĭ până la 15 Aprilie st. n. îşĭ vorŭ fi plătitŭ totă darea directă şi indirectă de pe anulŭ trecutŭ, 1894.* Recomandămŭ dér cu stăruinţă tuturorŭ alegĕtorilorŭ noştri, ca până la 15 Aprilie st. n. sĕ grăbescă a-şĭ plăti darea directă de pe anulŭ trecutŭ, până la unŭ crucerŭ, pentru ca sĕ nu-şĭ pérdă dreptulŭ de alegĕtorŭ, ér cei ce n'au fostŭ alegĕtorĭ până acuma şi plătescŭ dare, câtŭ cere censulŭ, sĕ-şĭ reclame dreptulŭ de a fi înscrişĭ în listele electorale.

—o—

O şcólă surpată în decursulŭ prelegerei. Cetimŭ în „P. Ll“.: Comuna bisericéscă evangelică din Ér-Mihályfalva posedă în uliţa mare o clădire făcută din cărămiḑĭ de lutŭ, care anĭ îndelungaţĭ a fostŭ închiriată de Evreii de acolo şi folosită ca scólă din parte-le, până ce inspectoratulŭ de şcóle în anulŭ 1889 a opritŭ sĕ se mai ţină şcólă în acea clădire din cause sanitare şi de siguranţă. Comunitatea evangelică însĕ ca sĕ facă economiă, a folositŭ casa cea şubredă şi mai departe ca şcólă de băeţĭ, cu tóte că preotulŭ şi dascălulŭ şi-au ridicatŭ mai de multe-orĭ glasulŭ contra acésta. Vinerea trecută, pe timpulŭ prelegerii de după améḑĭ, s'a surpatŭ deodată clădirea, sub care fură îngropaţĭ şépte-ḑecĭ şi trei de şcolarĭ. Pe la 3 óre d. a. au începutŭ de-odată sĕ cadă bucăţĭ marĭ de tinciuélă din grindă. Invĕţătorulŭ însĕ, omŭ cu presenţă de spiritŭ, a strigatŭ îndată cătră copiiĭ înspăimêntaţĭ: „*Pitulaţi-vĕ sub băncĭ!*“ pe când elŭ însu-şĭ a săritŭ pe uşă afară, tocmai în clipita când clădirea s'a surpatŭ c'unŭ sgomotŭ îngrozitorŭ. Indată alergară ómenii din comună la faţa locului şi depărtară dărimăturile şi ruinele, sub carĭ erau îngropaţĭ copiiĭ. Aceştia făcură cum le ḑise învĕţătorulŭ şi se pitulaseră sub bănci şi, graţiă presenţei de spiritŭ a învĕţătorului, s'a constatatŭ în curêndŭ, că toţĭ şcolarii sĕi au scăpatŭ cu viéţă şi numai cincĭ din ei au suferitŭ vătămărĭ mai uşóre. S'a pornitŭ cercetare.

—o—

Impĕratulŭ Wilhelm — francmasonŭ. Impĕratulŭ Germaniei Wihelm a făcutŭ cunoscutŭ marei loge francmasone din Berlinŭ, că voesce sĕ între, ca membru, în ea. Faptulu acesta a produsŭ mare bucuriă în cercurile francmasonilorŭ germanĭ, şi deja s'a făcutŭ planulŭ, pentru o primire grandiósă a împĕratului, chiar aşa cum la timpulŭ sĕu fusese primitŭ împĕratulŭ Fridericŭ.

—o—

Procesulŭ bandei Sdrelea-Mĕrunţĕlu. Alaltăerĭ s'a pertractatŭ înaintea Curţei cu juraţĭ din Bucurescĭ, procesulŭ bandei Sdrelea-Mĕrunţĕlu, despre care s'a vorbitŭ atâtŭ de multŭ. Procesulŭ a duratŭ totă ḑiua; juraţii au pronunţatŭ verdictulŭ la órele 8 séra, condamnândŭ pe banditii: Sdrelea-Mĕrunţĕlu, Cimpoeru şi Bolóză la câte 10 anĭ închisóre. Cei trei dintâiu suntŭ deja condamnaţĭ pentru alte crime la muncă silnică pe viéţă. Unulŭ din părtaşii la crima dela Dóbrenĭ anume Ilie Russu, a fostŭ achitatŭ şi pusŭ în libertate.

—o—

Focŭ. Din Gurghiu ni-se scrie, că în 28 Martie n. c. a arsŭ acolo unŭ grajdŭ din apropierea casei comunale, pricinuindŭ o pagubă de 500 fl.

—o—

Alŭ XII-lea congresŭ didacticŭ din România se va ţiné în anulŭ acesta la Brăila, în ḑilele de Mercurĭ 5, Joi 6 şi Vinerĭ 7 Aprilie, adecă după Paştĭ, din causa conferinţelorŭ regionale ale învĕţătorilorŭ, carĭ prin legea instrucţiunii se prevĕdŭ a se ţine în primele ḑile ale acestei vacanţe. Cestiunile puse în discuţiune suntŭ: a) Programa analitică alcătuită pe basa resoluţiunilorŭ congresului dela Ploeştĭ, de cătră comisiunea alésă în acelŭ congresŭ. b) Necesitatea înfiinţărei unei clase de transiţie între cursulŭ primarŭ şi celŭ secundarŭ.

—o—

Scire literară. D-lŭ D. *Vcniga* redactorulŭ responsabilŭ alŭ fóiei „Lumina“ şi D-lŭ Dr. *Elefterescu* prim-colaboratorulŭ acestui ḑiarŭ, vor scóte în decursulŭ lunilorŭ de vară a. c. de sub tiparŭ unŭ volumŭ de scrierĭ literare, filosofice, morale şi instructive, sub titlulŭ „*Invĕţăturĭ*“. Cólele de prenumeraţiă sĕ vorŭ distribui în curêndŭ în România, din Bucurescĭ, de cătră D-lŭ Dr. Elefterescu, în Ungaria, din Giula, de cătră Redacţia „Luminei“.

—o—

Balŭ în Dĕrste. A doua ḑi de Pascĭ, în 15 Aprilie 1895, se va arangia unŭ balŭ românescŭ în hala cea mare de bere (Zell) în Dĕrste. Intrarea de persónă 50 cr. v. a. Inceputulŭ 7 óre séra. — La acestŭ balŭ invită cu totŭ respectulŭ Ludovicŭ *Trepches*, restauratorŭ. — Comitetulŭ balului e compusŭ din d-nii: Ioanŭ Aldulea, Toma Boroşŭ, Dumitru Voina, Stefanŭ Popovicĭ, Const. Morcaşŭ, Alecse Seceleanu, Dumitru Moşa, Stefanŭ Muscalŭ, Neculae Irimie, Necolae Barbu, Alecse Aldulea, Const. D. Markeşŭ.

„unŭ tesaurŭ, care conţine în sine „o iubire şi fidelitate nedispensabilă, „bunulŭ celŭ mai nobilŭ, pe care „afară de religiune, în care este o „libertate şi mai înaltă, — îlŭ are „omulŭ bunŭ pe acestŭ pămêntŭ şi „tinde a-lŭ avé“.

Da, patria şi libertatea suntŭ, carĭ, împreună cu religiunea, forméză treimea tesaurului celui mai scumpŭ; patria şi libertatea trebue să le posedemŭ şi sĕ le scimŭ preţui după meritŭ.

Dér, rogu-vĕ, putemŭ noi iubi ceva, ce nu cunóscemŭ?

Décă Alexandri nu-şĭ cunoscea patria, Ţéra, putea óre sĕ-o iubéscă atâta, putea óre sĕ-i dedice strofe, ca:

Din umbra dés'a norului
Intinsŭ pe ţĕrĭ străine,
Cu aripile dorului
Voiosŭ revinŭ la tine.

O, cuibŭ alŭ fericirilorŭ,
O, ţéră luminósă,
Comóră-a fericirilorŭ;
Grădina mea frumósă!

Şi-avêntulŭ tinereţelorŭ
Ce'n sînu-mĭ se trezesce
Prin lumile poeţilorŭ
Sburându mĕ rĕtăcesce.

Şi-'n farmeculŭ avêntului
Totŭ ce sub ochĭ rĕsare,
In pólele pămêntului
Mai drăgălaşŭ îmĭ pare;

Intinderea câmpiilorŭ
In zărĭ mai linŭ se pierde,
Mai dulce-i rodulŭ viilorŭ
Verdeţa e mai verde.

Mai 'nalte suntŭ 'nălţimile,
Mai caldŭ e mândrulŭ sóre,
Mai limpeḑĭ limpeḑimile
De rîurĭ şi isvóre.

. . . .

Aice-i ţéra basmelorŭ,
Ce-'ngână a nóstră minte
Prin farmeculŭ fantasmelorŭ
Din timpĭ de mai 'nainte.

. . . .

Aice-i ţéra ţerilorŭ
Şi-a doinelorŭ de jale
Ce-'n liniştirea serilorŭ
Te ţinŭ uimitŭ în cale....

Décă totŭ acelŭ Alexandri nu-şĭ cunoscea şi iubia patria, putea elŭ óre sĕ-i cânte, când fŭ silitŭ a-o părăsi:

Scumpă ţéră şi frumósă
Oh, Moldovă draga mea,
Cine plécă şi te lasă
E pĕtrunsŭ de jale grea;

Căcĭ plutind în visurĭ line
Pe-alŭ tĕu sînŭ, ca într'unŭ raiŭ,
Dulce-i viéţa dela tine,
Ca o dulce ḑi de Maiŭ.

Patria, patria! Totŭ omulŭ de omeniă o are dragă, ca lumina ochilorŭ, dragă ca sórele, ce ne luminéză şi încălḑesce, mai dragă decâtŭ totŭ ce e mai dragŭ şi mai scumpŭ, căcĭ vai de omulŭ fără ţéră, fără patriă! Acela-i cea mai nenorocită fiinţă.

Şi décă aşa este, e demnŭ óre de omŭ, sĕ nu-şĭ cunóscă patria, după-ce o are? E demnŭ de cine va, care avêndŭ mamă, sĕ nu-şĭ dea nicĭ atâta ostenélă, ca sĕ o cunóscă?

Trăimŭ lume rea; marea mulţime a omenimei vênéză numai scopurĭ egoiste; idolulŭ omenimei e numai banulŭ; mai fiă-care trăesce numai pentru burtă şi nicĭ vré sĕ scie de idei mai înalte; mai preferimŭ lumina electrică cea orbitóre, decâtŭ lumina sórelui cea binefăcĕtóre; tindemŭ a afla fericirea în depărtărĭ imense, pe insule nedescoperite, când ea ni-se oferă aci la noi acasă, în ţéra nóstră, în patriă, numai nu o băgămŭ în sémă, căcĭ nu o cunóscemŭ şi nu ne dămŭ ostenéla de-a o cunósce.

*

Dela descălecarea nóstră pe aceste plaiurĭ măreţe, amŭ avutŭ a ne lupta cu atâtea miserii, neajunsurĭ şi nedreptăţĭ, încâtŭ multă vreme amŭ fostŭ siliţĭ de împrejurărĭ a negligia şi cele mai sfinte datorinţe, şi e o minune dumneḑeéscă, că nu ne-amŭ topitŭ cu totulŭ, încâtŭ nicĭ numele sĕ nu ne rĕmână. Căcĭ:

Anunţŭ literarŭ.

(Memorii din 1848/49, de Vasilie *Moldovan)*

Sub titlulŭ **„Memorii din 1848/49**, a apărutŭ o broşură, care cuprinde memoriile regretatului **Vasilie Moldovanŭ**, fostŭ prefectŭ de Legiune în 1848/49.

Memoriile lui Vasilie Moldovanŭ dau o viuă icónă a luptelorŭ eroice, ce le-a purtatŭ poporul românŭ din Trasilvania pentru frângerea cătuşilorŭ iobăgiei seculare şi pentru libertatea sa naţională. Ele cuprindŭ date şi descoperirĭ de netăgăduită valóre istorică, presentându-ne cu multă fidelitate modul de gândire, tendinţele curatŭ naţionale şi măreţele principii pentru-carĭ conducĕtorii mişcării române dela 1848/49, împreună cu poporulŭ, au cămbătutŭ vitejesce în favórea sfintei cause a némului românescŭ.

Intrégă materia *Memoriilorŭ* este împărţită în următórele 24 capitole: 1) Pregătirĭ pentru adunare dela Dumineca Tomei din Blaşiu; 2) Pregătirĭ de pornire; 3) Despărţirea; 4) Statariulŭ; 5) Vedenia; 6) Deportarea lui Florianŭ Micaşiu la Tĕrgulŭ Mureşului; 7) Stafeta; 8) La adunarea din 3/15 Maiu; 9) După adunarea din 3/15 Maiu; 10) 2 Septemvre 1848 — Recrutarea pentru regimente unguresci; 11) Peste Mureşŭ; 12) Reîntórcerea acasă; 13) Trecerea Mureşului acasă; 14) Fuga la Blaşiu — Adunarea din 16 Septemvre; 15) Inceputulŭ ostilităţilorŭ; 16) Adunarea Săcuilorŭ la Agyagfalău; 17) Refugiarea mea la Urban. — Luptele dela St. Ioana şi Reghinŭ 18) Din Noemvre 1848 până la refugiarea în Munţii apusenĭ în Martie 1849; 19) In Munţii apusenĭ; 20) Dragoşŭ la Mihăilenĭ; 21) Dragoşŭ reîntórce érăşi în Munţĭ 22) Năvălirea lui Hatvani în Abrudŭ. Mai mulţĭ prefecţĭ românĭ omorîţĭ. Vĕrsărĭ de sânge. Dragoşŭ omorîtŭ. Românii învingŭ. Hatvani fuge. Mórtea lui Buteanu; 23) Luptele cu Kemény Farkas; 24) Câteva reflexiunĭ asupra celorŭ, ce au mai urmatŭ. — Incheiere.

Autorulŭ desvóltă acéstă bogată materiă, cu multŭ interesŭ, cu multă cunoscinţă de causă şi cu rară fidelitate. Limbagiulŭ este verde românescŭ, de locŭ nu e greoiu, ba dinpotrivă, mai multŭ poporalŭ fiindŭ, elŭ curge ca unŭ isvorŭ limpede, aşa încâtŭ póte să-lŭ înţelégă şi celŭ din urmă sciutorŭ de carte.

C'unŭ cuvĕntŭ, cei ce nu cunoscŭ istoria revoluţiunei din 1848/49; cei, carĭ dorescŭ şi pe carĭ îi interesézā de a cunósce şi de-a aprecia după cuviinţă greulŭ şi amarulŭ, torturele şi suferinţele estreme la carĭ au fostŭ espuşĭ părinţii şi moşii noştri în marele resboiu civilŭ din aceştĭ anĭ epocali, n'au decâtŭ să-şĭ procure şi cetéscă **Memoriile** lui *Vasilie Moldovanŭ*, şi vorŭ avé înaintea lorŭ o icónă fidelă despre unŭ şirŭ de fapte marĭ şi glorióse, espuse într'unŭ modŭ, care te îndulcesce şi care 'ţĭ procură pe lângă cunoscinţe frumóse şi o lectură fórte plăcută şi neobositóre.

Broşura, în formatŭ 8⁰, cuprinde *11 cóle* de tiparŭ compresŭ şi curatŭ, pe hârtiă fină şi durabilă, avĕndŭ *164 pagine* şi o prefaţă. Forma esteriórā elegantă şi atrăgĕtóre.

Scopulŭ editorului şi proprietarului *Memoriilorŭ* fiindŭ curatŭ numai *lăţirea lorŭ în tóte păturile societăţii române*, nerĕmnindŭ prin urmare la câştigŭ materialŭ, a stabilitŭ preţulŭ unui esemplarŭ broşatŭ:

Pentru Austro-Ungaria cu: **50 cr.**, **séu 1 corónă**; plus 5 cr. porto postalŭ.

Pentru România şi străinătate: **1 franc 50 banĭ.**

Credemŭ, că suma acésta bagatelă, ca preţŭ, pentru o publicaţiă de valóre, va înlesni rĕspândirea în cercurĭ câtŭ mai largĭ a broşurei, asupra căreia **atragemŭ mai alesŭ atenţiunea cărturarilorŭ noştri dela sate şi a tinerimei în specialŭ.**

Broşura se póte procura la adresa:

Traianŭ H. Popŭ, publicistŭ, **Braşovŭ (Brassó)**, redacţiunea *„Gazetei Transilvaniei."*

Comandele se facŭ mai cu înlesnire prin *mandate postale*, fiindŭ rugaţĭ doritorii de-a poseda acéstă interesantă publicaţiă, să însemne, pe cuponulŭ mandatului postalŭ, *corectŭ şi legibilŭ: numele, localitatea şi posta ultimă*, ca astfelŭ să se evite neplăcerĭ cu espedarea. Comande se potŭ face pentru mai multe persóne dintr'o localitate, la o singură adresă. Comandele se efectuescŭ promtŭ şi sigurŭ. Esemplare pe creditŭ nu se trimitŭ.

Scirĭ telegrafice.

Tĕrgulŭ Mureşului, 5 Aprilie. Esundarea a luatŭ acum dimensiunĭ îngrijitóre. Imprejurimea şi multe sate suntŭ *sub apă*. Plóuă necontenitŭ.

Budapesta, 5 Aprilie. Atentatorulŭ *Szeles* nicĭ acum nu e deţinutŭ. Poliţia l'a curentatŭ, destinândŭ unŭ premiu de 1000 florinĭ pentru prinderea lui.

Nyiregyháza, 5 Aprilie. *Tisa* a esundatŭ; 20.000 jugĕre de pămĕntŭ suntŭ inundate de apă.

Viena, 5 Aprilie. La alegerile comunale din cerculŭ 1 electoralŭ au căḑutŭ pe *liberalĭ douĕ mandate şi pe anitisemiţĭ unulŭ*. Raportulŭ dintre partide este decĭ următorulŭ: 74 liberalĭ şi 64 antisemiţĭ.

Friedrichsruh, 5 Aprilie. *Stoilow* aduse în persónă prinţului *Bismark* unŭ autografŭ alŭ principelui Bulgariei.

Varşovia, 5 Aprilie. S'a descoperitŭ o tipografiă secretă şi s'au făcutŭ multe *arestărĭ*.

Literatură.

Alumnii seminariului gr. cat. din Gherla, constituiţĭ în societatea bisericéscă-literară „Alexi Şincai", anunţă, că în curêndŭ vorŭ scóte de sub tiparŭ, în limba română, şi **tomulŭ alŭ treilea din Catechismulŭ de Jos. Deharbee**, care va costa 1 fl. 60 cr. Din tom. I tóte esemplarele s'au trecutŭ, ér din tom. II mai suntŭ disponibile. Doritorii de-a avé însĕ tóte trei tomurile suntŭ rugaţĭ a-se insinua, pentru ca se se pótă retipări şi tom. I.

*

In tipografia G. A. Lăzăreanu din Bucurescĭ (Str. Episcopiei 3) a apărutŭ: **George Stephenson** (inventatorulŭ locomobilei şi alŭ căilorŭ ferate), **viéţa şi operele sale.** Conferinţă ţinută în şedinţa publică a societăţii sciinţifice literare „Tinerimea Română", urmată de o dare de sémă asupra societăţii de ajutorŭ reciprocŭ a funcţionarilorŭ căilorŭ ferate române, de *Iónŭ G. Neamţu*. Preţulŭ 1 leu.

*

In Institutulŭ de editură *Ralian şi Ignat Samitca* din Craiova a apărutŭ: **Nove le ţĕrănescĭ şi Noii căsĕtoriţĭ**, comediă în 2 acte, — precedate de portretulŭ autorului şi de unŭ studiu criticŭ asupra operei sale, de Georg Brandes, traduse de I. Hussar. Preţulŭ 30 banĭ (15 cr.)

*

Poesii. O frumósă colecţiune de poesii, datorite d-lui *Iónŭ N. Romanŭ*, a apărutŭ în editura librăriei *Carol Müller* din Bucurescĭ (Calea Victoriei 53). Conţine vre-o 70 de poesii şi costă esemplarulŭ 2 lei 50 banĭ.

*

Aliteraţiunea în limbile romanice este titlulŭ unei nouĕ cărţĭ, apărute în *tipografia naţională* din Iaşĭ (Str. Alexandri 11). Autorulŭ ei este d-lŭ *Ovidiu Densuşianu*. Form. mare 8⁰ de 96 pag. Preţulŭ 1 leu 50 banĭ.

ECONOMIA.

Istoria şi descrierea plugului.

Unélta cea mai de căpetenia şi cea mai de trebuinţă pentru lucrarea pămĕntului, pentru plugăritŭ, este fără îndoélă *plugulŭ*, dela care şi-au luatŭ şi ómenii, carĭ lucră cu elŭ, numele de *plugarĭ*.

Celŭ dintâi plugarŭ a fostŭ, după cum ne spune Sânta scriptură, strămoşulŭ nostru Adamŭ, pe care pentru neascultarea sa l'a pedepsitŭ Dumneḑeu ḑicêndu-i, ca „întru sudórea feţii sale să-şĭ agonisésca pânea de tóte ḑilele, până când se va întórce érăşi în pămĕntulŭ, din care a fostŭ făcutŭ".

Când ar fi fostŭ şi strămoşulŭ Adamŭ încungiuratŭ de mai mulţĭ ómenĭ, bună óră cum suntŭ plugarii noştri de astăḑĭ, carĭ să nâscocéscă fel de felŭ de unelte şi maşinĭ, carĭ de carĭ mai bune şi mai uşóre pentru lucrarea pămĕntului, i-ar fi fostŭ şi lui mai uşorŭ, ca să afle o unéltă mai de „Dómne ajută", dér fiind elŭ singurŭ singurelŭ, va fi trebuitŭ de sigurŭ, sĕ se mulţuméscă şi cu unŭ cârligŭ, séu cracŭ de lemnŭ strĕmbŭ, cu care a începutŭ a sgâria şi rîma pămĕntulŭ.

Unii scriitorĭ vechĭ nu voescŭ sĕ lase nicĭ măcarŭ măestria de sgâriere şi rîmare a pămĕntului, prin cârligulŭ de lemnŭ, strămoşului Adamŭ şi fiiului sĕu Cainŭ, ci ei ḑicŭ, că măestria de sgâriere a pămĕntului a aflat'o omulŭ numai mai târḑiu, urmărindŭ pe porcŭ în măestria lui de a rîma pămĕntulŭ.

Orĭ-cine va fi aflătorulŭ cârligului de lemnŭ pentru sgârierea séu cojirea pămĕntului, ajunge a se sci, că acela s'a născocitŭ în Asia, unde a fostŭ légănulŭ vieţii omenescĭ, de aci a trecutŭ în Egipetŭ, ér de aci la noi în Europa.

La începutŭ, cârligulŭ de lemnŭ, la capĕtulŭ, care mergea prin pămĕntŭ, se ascuţia şi pârlea în focŭ, ca să fiă mai tare şi să pótă răbda prin pămĕntŭ, ér la celalaltŭ capŭ, care era mai lungŭ, se prindea câte-o vită pentru a-lŭ trage. Mai târḑiu în capĕtulŭ din pămĕntŭ se înfigea câte-unŭ osŭ séu cremene, căcĭ metalele nu erau încă cunoscute, ér capĕtulŭ, care mergea pe de-asupra pămĕntului, ca sĕ pótă fi cârmuitŭ mai bine, se provedea cu unŭ lemnŭ în forma cornului.

In modulŭ acesta a începutŭ a se perfecţiona cârligulŭ de lemnŭ, mai adăugêndu-i-se când una, când alta, până ce a ajunsŭ, ca sĕ se pótă numi cu dreptŭ cuvĕntŭ plugŭ.

Dér acésta s'a întâmplatŭ fórte pe încetulŭ; dovadă ne suntŭ Grecii şi vechiĭ Romanĭ, străbunii noştri, carĭ deşi erau tare înaintaţĭ în plugăritŭ totuşĭ n'aveau plugurĭ pe rotile, ci numai nisce rariţe în forma maşinelorŭ nóstre de săpatŭ, fără cormanŭ séu ureche, care numai mai târḑiu a începutŭ a se adauge pentru rĕsturnarea brazdelorŭ.

După aflarea metalelorŭ, capĕtulŭ cârligului din pămĕntŭ a începutŭ a-se fereca cu ferŭ, ér pentru rĕsturnarea brazdelorŭ, s'a acăţatŭ o bucată de lemnŭ mai multŭ lungă, decâtŭ lată, care mai târḑiu s'a numitŭ *cormanŭ* (ureche); asemenea pentru mai buna cârmuire a plugului, s'au aşeḑatŭ în locŭ de unulŭ, câte douĕ córne.

Din cele spuse până aci se póte vedé, că ómenii numai pe încetulŭ au începutŭ a totŭ adauge câte-o părticică la cârligulŭ celŭ strîmbŭ de lemnŭ, până ce au ajunsŭ, ca să aibă plugulŭ de lemnŭ, care până astăḑĭ se mai póte vedé încă prin multe comune la ómenii sĕracĭ.

Am vĕḑutŭ órde barbare
Românimea insultândŭ,
Şi Românulŭ cu ruşine
Alŭ robiei jugŭ purtândŭ;
Şi-am vĕḑutŭ domnindŭ odată
Peste scumpă ţĕra mea
Tirănia 'nverşunată
Şi sclăvia cea mai grea;
Dér unŭ sóre cu lucire
Intr'o ḑi s'a arătatŭ
Şi Românulŭ în unire,
Libertăţii s'a 'nchinatŭ.

A venitŭ anulŭ 1848, aducêndŭ libertate popórelorŭ subjugate, s'a desrobitŭ ţĕranulŭ, talpa ţĕrei, şi a prinsŭ la viéţă nouă. Ţĕranulŭ de pretutindenea, dér cu deosebire ţĕranulŭ ardelénŭ, care a fostŭ mai greu apăsatŭ dóră din toţĭ ţĕranii, îndată ce s'a vĕḑutŭ descătuşatŭ, s'a pusŭ cu sirguinţă pe învĕţătură, în câtŭ aḑi mai că nu e sătuţŭ în Ardealŭ, din care sĕ nu fi eşitŭ unulŭ orĭ mai mulţĭ ómenĭ luminaţĭ de lumina învĕţăturilorŭ, carĭ facŭ fală némului lorŭ.

Şi din toţĭ ţĕranii ardelenĭ, ţĕranulŭ românŭ a datŭ ceĭ maĭ mulţĭ cărturarĭ; plină-ĭ aḑi românimea de fii învĕţaţĭ de ai ţĕranului ardeleanŭ. Cum sórele-şĭ rĕspândesce, raḑele sale binefăcĕtóre în tóte direcţiunile, aşa ţĕranulŭ românŭ ardeleanŭ şi-a rĕspânditŭ, şi-şĭ rĕspândesce fiiĭ în tóte ţĕrile locuite de Românĭ, căcĭ *aci nu mai încapŭ*; ba până şi prin ţĕrile nemţescĭ şi franţuzescĭ şi unguresci afli reslăţiţĭ fii de-ai poporului românŭ ardeleanŭ, împlinindu-şĭ chiămarea de ómenĭ cu carte.

Fiindŭ lucrulŭ aşa, óre n'ar merita Ardealulŭ, acestŭ raiu pămĕntescŭ, acestŭ cuibŭ alŭ ḑinelorŭ, să fiă cunoscutŭ cu de amĕruntulŭ de toţĭ Românii? Óre bine e, decă nicĭ noi Ardelenii nu-lŭ cunóscemŭ destulŭ de bine? Şi oh, trebue sĕ ne dămŭ tótă strădania a-lŭ cunósce, că Ardealulŭ nu numai e légănulŭ ḑinelorŭ, patria uriaşilorŭ, raiulŭ Ilenei Cosinzene şi alŭ lui Fĕtŭ-frumosŭ, dér în Ardealŭ, şi anume în Ardeal, este chiar *Scaunulŭ lui Dumneḑeu*, — după cum ne spune tradiţia — colo pe malulŭ dreptŭ alŭ Mureşului, în apropiare de satul Ieciu, de undese şi vede bine.

E dreptŭ, că până acum nu nis'a prea datŭ ocasiune a-lŭ cunósce cum se cade în întregulŭ lui, că cine sĕ pótă âmbla câte sate departate şi oraşe drăgălaşe! Cine sĕ fi putută străbate toţĭ munţii cu bradii, dealurile cu viile, câmpiile cu grânele, văile cu florile? Ér cărţĭ românescĭ de acestŭ felŭ lipsiau cu desĕvîrşire, căcĭ unele manuale de geografiă, ce s'au scrisŭ până acum, erau — ca mai tóte manualele de şcólă, — sĕrăcuţe şi 'ngustuţe, subţirele şi uşurele, câtŭ puţinŭ puteai învĕţa din ele.

A venit însĕ omulŭ chiămatŭ sĕ ne dea o carte, care cuprinde totce se póte spune despre partea Ardealului dela Mureşŭ spre méḑă-ḑi. Acestŭ omŭ e d-lŭ *Silvestru Moldovanŭ*, ér cartea d-sale se chiamă *„Ţĕra nóstră"*. Partea întâiu de 446 pagine e gata, ér partea a doua, care va cuprinde cunóscerea Ardealului dela Mureşŭ spre méḑă-nópte, e acum în lucrare. Decă va isbuti d-lŭ Silvestru Moldovanŭ — şi suntemŭ îndreptăţiţĭ a crede, că va isbuti sĕ scótă şi partea a doua totŭ atâtŭ de bogată în date şi bine întocmită, ca partea primă, — atuncĭ vomŭ avé o descriere perfectă a Ardealului în limba nóstră, şi nu va trebui, ca noi, ca Românĭ, sĕ lŭ cunóscemŭ numai din scrieri de-ale streinilorŭ, cum fură ungurii Cserei şi Kővári, englesulŭ Paget, francesulŭ de Gerando ş. a., carĭ deşi au scrisŭ despre Ardealŭ, dér ca d-lŭ Silvestru Moldovanŭ atâtŭ de pe largŭ şi de cu temeiu nicĭ unulŭ n'a scrisŭ, nicĭ că a pututŭ scrie.

In cartea d-lui Silv. Moldovanŭ aflămŭ totulŭ: descrierea dealurilorŭ, munţilorŭ, văilorŭ, şesurilorŭ, apoi a minunilorŭ naturei, arătândŭ la totŭ pasulŭ şi mitologia cutărui ţinutŭ, délŭ, peşteră, stâncă etc. Aci mai aflămŭ pentru fiă-care ţinutŭ descrisŭ poporulŭ după limbă, lege, portŭ, datine etc.

Va sĕ ḑică, cartea acésta nimicŭ

In starea, în care a ajunsŭ plugulŭ de lemnŭ în timpulŭ din urmă, elŭ se putea întrebuinţa cu destulŭ spor la lucrarea pământului, dér totuşĭ mai avea multe scăderĭ şi neajunsurĭ, de aceea şi acela a începutŭ a fi înlocuitŭ acum nu numai pe la noi, ci aprópe în tóte ţĕrile civilisate, cu plugulŭ de ferŭ.

Intre plugurile de ferŭ, carĭ le întrebuinţéză plugarii noştri la lucrarea pământului, celŭ mai lăţitŭ şi mai vestitŭ este celŭ aflatŭ de Rudolf *Sach* din Germania, care se mai numesce şi plugŭ universalŭ, căcĭ e lăţitŭ în tótă lumea. Acesta se compune din următórele părţĭ:

Grindeiu se numesce partea aceea a plugului, în care suntŭ înţepenite tóte celelalte părţĭ. Cu câtŭ grindeiulŭ este mai lungŭ şi mai bine făcutŭ, cu atâtŭ merge plugulŭ mai bine şi mai uşorŭ prin pământŭ. Capĕtulŭ grindeiului de dinainte se aşéḑă pe rotile.

Fierŭ latŭ séu *brăzdarŭ* se numesce partea aceea a plugului, care taiă brazda orisontalŭ séu oblu pe dedesuptulŭ pământului. Tăişulŭ (vêrfulŭ) brăzdarului trebue sĕ fiă mai plecatŭ spre pământŭ, decâtŭ mijloculŭ aceluia. Cu câtŭ brăzdarele suntŭ mai marĭ şi mai late, cu atâtŭ şi brazda de pământŭ se póte lua mai mare; de aceea plugurile cu brăzdarulŭ micŭ şi tocitŭ nu potŭ lua brazde marĭ, ca cele nouĕ. Brăzdarulŭ e legatŭ de bârsă prin dóuĕ-trei şurupurĭ séu şirófe.

Fierulŭ lungŭ este acela, care e înţepenitŭ în grindeiu, şi taiă, ca şi unŭ cuţitŭ înaintea brăzdarului pământulŭ perpendicularŭ, séu dreptŭ în josŭ.

Cormanŭ séu *ureche* se numesce partea aceea, care e acăţată îmblătorŭ de amêndouĕ părţile plasului. Cormanulŭ trebue sĕ fiă de ferŭ (tuciu), dér nu oblu, ca la cele de lemnŭ, ci sucitŭ, ca sĕ pótă rĕsturna brazdele mai uşorŭ şi mai bine.

Plasŭ se numesce partea aceea, care se târăsce pe fundulŭ brazdei şi care e legată de grindeiŭ prin bârsă şi piciorŭ. *Bârsa* se légă de-asupra cu grindeiulŭ, ér dedesubt cu cormanulŭ şi brazdarulŭ. *Piciorŭ* se numesce partea, care se légă de-asupra cu grindeiulŭ, ér dedesubt cu plasulŭ.

Regulatorŭ séu *schimbătóre* se numesce partea aceea dela rotile şi ferulŭ celŭ lungŭ, cu ajutorulŭ căreia regulămŭ brazda. *Córne* se numescŭ cele douĕ lemne plecate, în forma cornelorŭ la vite, din partea dinapoi a plugului, carĭ fiind înţepenite în plasŭ şi grindeiu, ajută la apăsarea şi conducerea plugului prin pământŭ.

Unŭ plugŭ bunŭ trebue sĕ mérgă uşorŭ prin pământŭ, trebue sĕ stea oblu, şi nu plecatŭ, când arămŭ cu elŭ, cum steteau cele de lemnŭ, căcĭ într'unŭ asemenea casŭ nu se rĕsbesce brazda şi rĕmâne loculŭ ne-aratŭ.

In sfĕrşitŭ trebue sĕ mai spunemŭ şi aceea, că pentru o sporire mai mare la aratŭ, cu deosebire la întorsŭ şi la sĕmĕnatŭ, la unele din plugurile de ferŭ s'au adausŭ câte douĕ-trei şi mai multe brăzdare; că suntŭ plugurĭ schimbătóre şi neschimbătóre, séu într'o ureche; că suntŭ plugurĭ pe douĕ rotile şi şi numai pe una, ca maşinile cele de săpatŭ bună-óră; apoi suntŭ plugurĭ anume făcute pentru arăturile afunde, cu carĭ se póte ara de douĕ-trei orĭ mai afundŭ, ca cu cele-lalte, ba proprietarii mai marĭ de pământŭ au începutŭ a ara pe locurile lorŭ dela şĕsŭ chiar şi cu puterea aburului, séu vaporului.

I. Georgescu.

Despre înţelepciune.*)

„Lungă şi grea e calea, ce [duce la fericire,
Scurtă şi bătută calea, [ce ne duce la peire".

Nimicŭ nu este mai obicinuitŭ, decâtŭ a auḑi vorbindŭ despre norocirea cuiva, orĭ nenorocirea; însĕ numai arare-orĭ auḑimŭ ḑicêndŭ: căcĕsta urméză din înţelepciunea séu imprudenţa sa, şi totuşĭ, décă amŭ pĕtrunde cu atenţiune în istoria tuturorŭ timpurilorŭ, despre aceia, cărora s'a nemeritŭ ceva séu nu, amŭ afla, că multe din acele ce obicinuitŭ se numescŭ norocŭ, suntŭ în adevĕrŭ numai o urmare a unei bune cunoscinţe. Noi nu punemŭ temeiu, că tóte întêmplările urméză dela înţelepciune, séu că tóte greşelele suntŭ urmările imprudenţei; în fiă-care ḑi aflămŭ, că suntŭ felurite întêmplărĭ neprevĕḑute, chiar şi de cea mai ageră minte omenéscă, şi pentru care, deşi s'ar prevedé, n'ar folosi nicĭ o înţelepciune omenéscă. Lupta nu este tot-déuna pentru cei tarĭ; singura domnire peste întêmplărĭ este dată nesfîrşitei înţelepciunĭ, care conduce şi ţine universulŭ.

Cea mai înaltă înţelepciune omenéscă nu este în stare a se păzi de tóte întêmplările neplăcute. Chiar înţelepciunea împedecă câte-odată pe ómenĭ, de a ajunge la unŭ gradŭ mare de norocire, căcĭ acea prevedere, ce este adevĕratulŭ sufletŭ alŭ înţelepciunei, nu ne lasă a ne încrede prea multŭ în decisiunea împrejurărilorŭ, precum acésta sĕ întêmplă mai multŭ la ómenii cu mai multă încredere şi puţină înţelepciune. Trebue sĕ ne gândimŭ, că décă înţelepciunea ne opresce câte-odată dela unŭ norocŭ nestabilŭ, prin care alţii ajungŭ în culmea avuţiei, ea ne şi apĕră de nenorocirĭ, căcĭ de multe-orĭ băgarea nóstră de sémă ne păzesce de întêmplătórele schimbărĭ ale sórtei, care adesea aruncă pe cei neatenţĭ şi lesne credĕtorĭ, din sgomotulŭ norocirei omenescĭ, în cea mai adêncă prăpastiă a miseriei.

Sĕ păzimŭ, în bucuriă şi în suferinţe, calea cea mijlociă şi de aurŭ, alungândŭ orĭ-ce necumpătare chiar şi din sentimentele nóstre.

Sĕ arătămŭ bărbăţiă şi în cele mai furtunóse timpurĭ, dér sĕ învĕţămŭ asemenea a strînge înţelepţesce pânzele navei nóstre, când vêntulŭ le umflă peste mĕsură. Inţeleptulŭ, care între tóte împrejurările scie sĕ'şĭ păstreze liniştea sufletului neschimbată şi neturburată, este mai pe susŭ de bucuriele şi durerile vieţei, şi scie sĕ le domine, nesuferindŭ a fi elŭ însuşĭ stăpânitŭ şi învinsŭ de acelea.

La întêmplărĭ îmbucurătóre şi décă nu vomŭ puté încunjura, ca sĕ nu ne răpimŭ de bucuriă, totŭ ne putemŭ păzi însĕ, ca în acéstă bucuriă sĕ nu facemŭ vre-o necuviinţă.

Sĕ simţimŭ durerea, dér sĕ nu ne lăsămŭ sĕ ne învingă. Sĕ fimŭ asemenea stâncei celei înalte din mijloculŭ mărei, a cărei temeliă este încunjurată de valurĭ furióse şi alŭ căruia mijlocŭ se înfăşură de norĭ întunecoşĭ, fruntea ei însĕ, fiind mai pe susŭ de norĭ, rĕmâne limpede şi lucesce de zimbitórelei raḑe ale sórelui.

Sĕ nu credemŭ, că este aşa greu, ca sĕ câştigămŭ înalta virtute, de a-ne păstra liniştea sufletului întru tóte împrejurările, tot-déuna neschimbată şi neturburată. Mare este puterea împrejurărilorŭ esterne, mare este influenţa puterei simţitóre, dér mai mare şi mai puternicŭ decâtŭ tóte este sufletulŭ înţeleptului.

Sĕ observămŭ cu mare atenţiune asupra nóstră înşine, şi sĕ nu ne pierdemŭ cumpĕtulŭ în nicĭ-o împrejurare. Cine este în stare a-se stăpâni pe sine, acela este în stare de a stăpâni şi pe alţii.

Spiritulŭ, care la orĭ ce împresiune îşĭ păstréză liniştea din afară, judecă tot-déuna mai deslușitŭ şi mai maturŭ. Răbdarea şi liniştea înţeleptului deştéptă respectŭ şi admiraţiune.

Sĕ nu lucrămŭ nicĭ-odată, când simţimŭ, că ne aflămŭ aprinşĭ şi turburaţĭ: sĕ ne liniştimŭ mai întâiu, şi sĕ ne revenimŭ în simţirĭ, şi apoi decidêndu-ne, sĕ lucrămŭ.

Prof. Dr. Elefterescu.

*) Din opulŭ „Invĕţăturĭ" Dr. Elefterescu şi D. Voniga.

Concurenţa americană.

De-odată cu descoperirea Americii prin Columbŭ, la anulŭ 1492, Europenilorŭ setoşĭ după avuţii li-s'a deschisŭ o nouă patriă, în care au începutŭ a căuta comorĭ atâtŭ înlăontrulŭ, câtŭ şi pe suprafaţa pământului, zăcută atâtŭ timpŭ în nerodire; au ziditŭ acolo oraşe marĭ şi frumóse, fabricĭ de totŭ feliulŭ; au începutŭ a ţiné turme numĕróse de vite şi a lucra pământulŭ, pentru a scóte din elŭ totŭ feliulŭ de bucate.

In urma hărniciei şi sirguinţei Europenilorŭ noştri, America a ajunsŭ pe bĕtrâna Europă, ba în multe privinţe a şi întrecut'o, deórece nu numai au oraşe şi fabricĭ mai marĭ şi mai frumóse, ca la noi, dér chiar şi cu crescerea vitelorŭ şi plugăritulŭ stau sĕ ne întécă.

Impregiurarea acésta a pusŭ, în timpulŭ din urmă, pe mai mulţĭ economiştĭ învĕţaţĭ, pe cugete, arătândŭ cu date statistice, la ce se póte aştepta economia nóstră de câmpŭ şi vite, într'unŭ viitorŭ nu tocmai îndepărtatŭ, décă nu se vorŭ lua de timpuriu unele mĕsurĭ pentru ocrotirea productelorŭ nóstre faţă de cele americane.

De astă dată primejdia concurenţei americane se vestesce din Francia, unde în decursulŭ anului trecutŭ s'au importatŭ 1.541,284 capete de vite grase pentru tăiatŭ, în preţŭ de aprópe 48 milióne francĭ. cu tóte că s'au plătitŭ ca vamă de importŭ 10 francĭ la suta de chilograme. Ca sĕ se scape de acéstă concurinţă, care face marĭ daune crescĕtorilorŭ de vite francesĭ, guvernulŭ voiesce a ridica vama de importatŭ dela 10 la 30 francĭ, pentru suta de chilograme. Numai oi s'au importŭ în decursulŭ anului trecutŭ aprópe la 2 milióne capete, în preţŭ de 15 milióne francĭ.

Importulŭ tuturorŭ vitelorŭ americane în Francia, în decursulŭ celorŭ trei anĭ din urmă, a ajunsŭ

---

nu lasă de doritŭ, decĭ merită, ba mai multŭ, trebue sĕ o aibă totŭ cărturarulŭ românŭ: cei din Ardêlŭ ca sĕ înveţe din ea a-şĭ cunósce şi iubi ţéra propriă, ér cei din altă ţeră, ca sĕ înveţe din ea a cunósce

Acéstă ţéră a basmelorŭ
Ce 'ngână a nóstră minte
Prin farmeculŭ fantasmelorŭ
Din timpĭ de mai 'nainte.

La ceva îmĭ iau voiă a atrage luarea aminte a d-lui Silvestru Moldovanŭ: harta Ardealului sĕ nu lipséscă dela volumulŭ alŭ II-lea, căcĭ geografia fără hartă e ca Nĕmţulŭ fără căţelŭ, ca Ungurulŭ fără pintenĭ, ca Ţiganulŭ fără pipă, ca Românulŭ fără bâtă.

Meritat'ar fi opulŭ acesta sĕ se tipăréscă ilustratŭ, cum se tipărescŭ anuarele, ce le edă societatea carpatină ardeleană (cea germană, că ale celei maghiare nu le cunoscŭ), dér unde suntŭ mecenaţii sĕ jertféscă cheltuelile ilustraţiilorŭ? Ar fi fostŭ interesantŭ, de-a vedé ilustrate figurĭ de-ale ómenilorŭ noştri de pe valea Jiului şi Haţegului (cu care sémĕnă iobagiulŭ încăţuşatŭ de pe tabloulŭ lui Andreiu Mureşianu) şi de pe aiurea, cu portulŭ lorŭ celŭ pitoresc, dér banii — banii! fără ei puţinŭ sporŭ poţĭ face.

D-lui Silvestru Moldovanŭ îi mai repetŭ de încheiare: Bunŭ lucru ai începutŭ şi bine l'ai sevĕrşitŭ, câtŭ l'ai sĕvĕrşitŭ, deiţĭ ceriulŭ putere şi paciinţă, ca sĕ poţĭ completa opera începută, că precum se vede, scrisŭ era în stele, ca tu sĕ facĭ lumei cunoscută

Acéstă ţéră a basmelorŭ
Ce 'ngână a nóstră minte,
Prin farmeculŭ fantasmelorŭ
Din timpĭ de mai 'nainte!

Retegŭ, 1 Aprilie 1895.

Iónŭ Popŭ Reteganulŭ.

Spânŭ—Afurisitu.

Poveste.

....Mânca-l'ar dihorii, ...óre de ce-o fi pusŭ scârba de 'mpĕratŭ stêlpulŭ cela chiar în rĕspântia drumului?

— D'apoi nu vedĭ, mĕi Lică, că l'a pusŭ numai ca sĕ acaţe tabla ceea pe elŭ!

— Care, bre?

— Ce, dór n'ai orbu găinii! Uite, tabla cea de pe stâlpŭ, scrisă cu buchii de aurŭ!

— Uite-o, ḑĕu! Mĕi, da nu eştĭ tu cu chelmŭ, s'o poţĭ ceti?

— Nicĭ moşu-meu n'a sciutŭ carte şi nĕmŭ de nĕmulŭ meu n'a fostŭ popă, — apoi eu cu cine sĕ sĕmĕnŭ?

— Cu dracu, vecine! că dór de n'aşĭ fi bĕtrânŭ şi de-aşĭ avé ochelarii babii mele, ceia cu carĭ cóse sacii, câtŭ sufli 'n focŭ ar fi cetită.

— Tacĭ, nu te mai învĕlui în laude! Ia-ţĭ straiţa şi haid', că-i de către séră!

— Nu mĕ ducŭ; io nu mĕ ducŭ până n'oiŭ sci, ce stă scrisŭ pe tabla asta.

— Păi, şeḑĭ de mine până-i învĕţa a ceti, că eu nu mai şedŭ. Suntŭ doi anĭ de când mĕ aştéptă nevasta şi copiiĭ. Mĕ ducŭ. Sănĕtate bună!

— Du-te 'n bolovanĭ, sgaiţă de omŭ, ce eştĭ, că de nu mĕ luam după tine, de multŭ aşĭ fi cu slujbă. De doi anĭ am umblatŭ amêndoi sĕ ne căpătămŭ vre-o slujbă, dér unde voiam eu, nu voia elŭ, ér unde voia elŭ, nu voiamŭ eu. Acum bine că te-ai dusŭ, bidigania dracului, că eu sciu, că nu m'oiu duce până n'a veni vre-unŭ domnŭ sĕ-mĭ cetéscă tabla, că póte dau de slujbă...

*

Aşa vorbiau doi ómenĭ săracĭ din ţéra împĕratului Handra, carĭ steteau în drumulŭ de ţéră şi se sfătuiau, ér la urmă s'au despărţitŭ cu scârbă.

Dér daţĭ-vĕ rótă, puii moşului, sĕ vĕ spunŭ, ce mândră ispravă s'a alesŭ din tablă.

Ciontŭ! că nu-să din viţă mare sĕ prindŭ purecele de spinare şi sĕ-lŭ vêndŭ cui nu-lŭ are, — că-să din viţă mai mică şi la purece nu-ĭ facŭ nimică, că:

De i-oiu face
Nu-mĭ dă pace...

Dér adecătelea... o ho! că:

la suma de 100 milióne francĭ, carĭ au trecutŭ în punga crescĕtorilorŭ de vite şi neguţătorilorŭ americanĭ. Şi décă bogata şi înţelépta Francia se teme aşa tare de concurenţa americană, cum nu se vorŭ teme óre ţĕrile mai sĕrace, cum este şi a nóstră?

Chiar şi Anglia, unde nu se ia vamă pentru importŭ, a începutŭ a se teme de pré mare concurenţă americană. Pentru-că în adevĕrŭ, crescĕtorii şi neguţătorii de vite americanĭ, pe lângă altele, suntŭ şi fórte practicĭ; ei adecă, unde vĕdŭ, că nu potŭ importa animalele vii, le taiă, le sărézá, afumă séu facŭ salamă şi cărnaţĭ de totŭ feliulŭ, séu unsóre, şi astfelŭ le transportézá ca marfă. In modulŭ acesta amŭ ajunsŭ, ca sĕ vedemŭ şi pe la noi în oraşele mai marĭ producte americane.

Pe lângă crescerea vitelorŭ, Americanii mai cultivă şi cereale multe. Astfelŭ grâulŭ e atât de eftinŭ acolo, încâtŭ se vinde hectolitrulŭ numai cu câte doi-trei florinĭ banĭ de ai noştri, éră transportulŭ pe mare şi uscatŭ nu costă mai multŭ ca 1 fl. 50 cr. până la 2 fl; hectol., prin urmare ei potŭ vinde şi aicĭ în Europa grâulŭ lorŭ, cu acelaşĭ preţŭ, cum ĭlŭ vindemŭ şi alŭ nostru, décă cumva nu plătescŭ vamă de importŭ pentru elŭ.

Afară de acestea, grâulŭ americanŭ este mai productivŭ, ca alŭ nostru. Imprejurarea acésta vine de acolo, că ei lucră mai bine, ca noi, apoi pămêntulŭ încă nu e aşa storsŭ şi slăbitŭ ca alŭ nostru. După unŭ hectolitru sĕmĕnătură se recoltézá câte dece la treeratŭ, pe când la noi, în locurile cele vestite de grâu, abia se recoltézá câte 6—8 hectolitre. Apoi Americanii nu cheltuescŭ atâta ca noi, nicĭ cu lucrulŭ câmpului, deóre-ce ei folosescŭ totŭ feliulŭ de maşinĭ, carĭ uşurézá lucrulŭ omului. Maşinĭ de aceste s'au adusŭ mai multe şi pe la noi. Una dintre acestea este şi maşina pentru seceratulŭ grâului şi legatulŭ snopilorŭ, cu care se lucră fórte cu sporŭ şi cu cheltuelĭ micĭ.

Cu tóte acestea însĕ Americanii de médă-nópte încă au de-a lupta, în ce privesce recolta grâului, cu o concurenţă însĕmnată din partea celorŭ de medă-dĭ. Republica Argentină din America de médă-dĭ (o ţéră de 3.055,507 chm. □, cu aprópe două milióne locuitorĭ) a începutŭ de câţĭ-va anĭ a face mare concurenţă grânelorŭ din America de médă-nópte.

Republica Argentină la anulŭ 1887 producea numai cam 2 milióne măjĭ metrice de grâu, pe când în anulŭ 1893 producţiunea ei aprópe s'a îndoitŭ. Cultura grâului aci se face pe nisce şĕsurĭ întinse, arate cu plugurĭ de vaporŭ şi udate pe timpŭ de secetă cu apa rîurilorŭ Paraquay şi Parana. In tótă republica Argentină se lucră cu aprópe 25 miĭ plugurĭ mânate cu puterea aburului.

Faţă de acéstă concurenţă americană, care ameninţă a inunda pieţele europene, guvernele celorŭ mai multe ţĕrĭ dela noi au începutŭ a ridica taxele vamale pe bucate şi celelalte producte americane, la carĭ de sigurŭ ne vorŭ rĕspunde şi Americanii totŭ aşa faţă cu productele nóstre de manufacturĭ, până atuncĭ, până când nu vorŭ obţiné şi ei totŭ vamă scădută.

Cum am disŭ şi mai susŭ, Americanii suntŭ economĭ şi neguţătorĭ fórte practicĭ, şi ei nu se abatŭ dela planulŭ lorŭ, în calea jumĕtate. Ca dovadă despre acésta ne póte servi şi faptulŭ, că în anulŭ trecutŭ capitala Angliei a scădutŭ preţulŭ cărnei de vită importată din America. Vĕdêndŭ acésta neguţătorii Americanĭ, au lăsatŭ Anglia, şi au începutŭ importulŭ vitelorŭ vii în Francia, Italia şi Germania. Anglia însĕ a începutŭ în urma acésta sĕ simţă prea tare dorulŭ cărnei de vită şi a trebuitŭ sĕ concédă neguţătorilorŭ americanĭ a-se vinde carnea lorŭ pe piéţa Londrei totŭ în condiţiunile de mai înainte. In modulŭ acesta ei au putútŭ isbuti cu planulŭ lorŭ, fără a suferi vre-o daună.

Concurenţa americană, mai curêndŭ séu mai târdiu, va avé óre-care înrîurinţă şi asupra economiei nóstre de câmpŭ şi vite, silindu-ne a produce totŭ mai multŭ, mai bunŭ şi mai eftinŭ.

I. G.

Legenda Iaşului.

Spunŭ bĕtrânii, că le-ar fi spusŭ şi lorŭ străbuniĭ din străbuniĭ lorŭ, că se întorcea odată Negru Vodă din capĕtu ţĕrei de susŭ, dela o bătălie şi fiind obositŭ de drumŭ, se opri într'unŭ codru frumosŭ.

Poposindŭ Vodă aicĭ, stete la masă cu mai marĭĭ sĕi, apoi luându-se de vorbă despre locurile din împrejurime, căcĭ ĭi plăcea multŭ locurile acele, dise: „O! Dómne, că bine ar fi sĕ facemŭ o cetate aicĭ, sciu, căcĭ e bunŭ locŭ". — „Cum nu? Măria Ta" rĕspunserĕ ceilalţĭ.

Apoi plecară, şi la vre-o sută paşĭ dau de unŭ bordeiaşŭ, într'o poiană mare, împrejurulŭ bordeiului o presacă şi o li-vadă cu pomĭ roditorĭ. Pe o pétră de dinaintea bordeiului stétea unŭ moşnégŭ bĕtrânŭ cu o barbă albă, ér la faţă puteai sĕ-lŭ tai cu unŭ firŭ de pĕrŭ, aşa rumenŭ şi sănĕtosŭ era.

„Cum trăeştĭ moşule aicĭ"? ĭlŭ întrebă Vodă; ér moşnégulŭ sculându-se de josŭ, dise: „Din voia Domnului şi mila Mării Tale, mulţumescŭ luĭ Dumnedeu, trăescŭ bine, ī-sŭ sănĕtosŭ".

„Scii ce moşule", dise Vodă, „Iţĭ dau aiurea o moşie, numai sĕ te ducĭ de aicea, că am de gândŭ sĕ facŭ pe loculŭ ăsta o cetate".

„Da, Maria Ta" dise moşnégulŭ „sĕ vedemŭ ce o dice baba". Viindŭ şi baba ia nu sĕ învoi nicĭ cu unŭ preţŭ, că de! ca omulŭ, care s'a deprinsŭ într'unŭ locŭ şi apoi scii şi vorba ceia „Baba sócră, pómă acră".

Atuncĭ Vodă mâniindu-se dise: „Ieşĭ de aicĭ moşule cu tótă isprăvenia!", şi moşnégulŭ eşindŭ, Vodă dise, că Ieşĭ sĕ rĕmâe numele acestei cetăţĭ.

Ér mai pe urmă s'ar fi prefăcutŭ în Iaşĭ.

POVEŢE.

Cum se scotŭ petele de negreală din stofe de lână. Unŭ metodŭ încă aprópe necunoscutŭ de a-se scóte pete de negrélă din stofe, este întrebuinţarea laptelui. Până este încă próspĕtă pata de negrélă, trebue suptă cu hârtie sugĕtóre câtŭ se póte de bine, după aceea se pune lapte dulce şi sĕ lasă câte-va minute. Cu bumbacŭ curatŭ se ia laptele acela şi se pune altulŭ, care se ia cu altŭ bumbacŭ curatŭ, acésta se repetézá de câte-va-orĭ şi pata de negrélă dispare. După-ce nu se mai cunósce unde a fostŭ negrélă, loculŭ acela se spală cu puţină apă cu săpunŭ şi se frécă cu postavŭ uscatŭ.

La pete vechĭ de negrélă, se lasă mai multŭ timpŭ laptele sĕ stea pe pată şi procedura susŭ numită se repetézá de mai multe-orĭ.

MULTE ŞI DE TOATE.

La judecată.

Unŭ ţĕranŭ duse la târgŭ o piele de vacă. Numai decâtŭ veni la dênsulŭ unŭ ciobotarŭ şi târgui pielea cu două ruble şi jumĕtate. Dér nu avŭ banĭ de îndemână şi alergă iute acasă, dicĕndŭ că îndată va veni. Intr'aceea însĕ sosi unŭ altŭ cumpĕrĕtorŭ, care ĭi dete trei ruble; ţĕranulŭ se învoi şi-i dete mâna, mai alesŭ, fiind-că ciobotarulŭ aşteptatŭ nu mai sosia.

Nenorocirea aduce însĕ pe ciobotarŭ tocmai în momentulŭ, când cumpĕrĕtorulŭ voia sĕ se ducă cu pielea plătită. Acuma sĕ fi vĕdutŭ cértă: fiă-care se ţinea în dreptŭ şi nicĭ unulŭ nu voia a recunósce dreptulŭ celuilaltŭ. Se învoiră în fine, sĕ mérgă tus-trei la judecătoriă.

Judecătorulŭ provócă pe ţĕranŭ sĕ-i povestéscă tótă întêmplarea, apoi întorcêndu-se către ciobotarŭ ĭi dise:

„Aşa-déră tu ai târguitŭ mai întêiu pielea?"

— „Eu!" rĕspunse ciobotarulŭ.

— „Cu ce preţŭ?"

— „Cu $2\frac{1}{2}$ ruble", fŭ rĕspunsulŭ.

— „Unde ţi-sŭ banii?

— „La mine!" rĕspunse ciobotarulŭ.

— „Pune-i numai decâtŭ pe masă!"

Ciobotarulŭ împlini porunca, ér judecătorulŭ se întórse apoi spre cumpĕrĕtorŭ cu întrebarea: „Tu ai cumpĕratŭ pielea? şi ai şi plătit'o?!"

— „Aşa e, d-le judecătorŭ!"

— „Câtŭ ai plătitŭ pentru ea?"

— „Trei ruble."

— „Unde este marfa?"

— „Am lăsat'o în curtea cancelariei".

— „Adă-o numai decâtŭ şi o pune colo în unghiulŭ cela".

Bietulŭ cumpĕrĕtorŭ aduse pielea şi o aşedă la loculŭ arĕtatŭ. In fine judecătorulŭ se întórce şi către ţĕranulŭ vêndĕtorŭ:

— „Aşa-déră tu ai făcutŭ târgŭ mai întêiu cu ciobotarulŭ?"

— „Adevĕratŭ", fŭ rĕspunsulŭ.

— „După-ce ciobotarulŭ n'a venitŭ cu cele $2\frac{1}{2}$ ruble, ai vêndutŭ pielea celuilaltŭ".

— „Da!"

— „Şi ai primitŭ cele 3 ruble"?

— „Le-am primitŭ".

— „Du-te şi le numĕră lângă celelaltĕ".

După-ce se făcŭ şi acésta, judecătorulŭ făcu următórea judecată: „Tu *ciobotarule*, feresce-te de-a mai târgui *fără banĭ* şi de-a mai pricinui certe între ómenĭ; tu, *cumpĕrĕtorule*, nu te amesteca câtŭ trăescĭ în *târgulŭ altora* şi nu mai urca preţulŭ, ca alţii sĕ nu pótă cumpĕra; ér tu *ţĕranule*, de altă-dată nu mai face târgŭ cu ómenĭ, carĭ n'au banĭ; décă însĕ te-ai slobodiţŭ la târgŭ, atuncĭ *ţine-ţĭ vorba*. — Aţĭ înţelesŭ?... Şi acum.... uşa! căraţi-vĕ d'aicĭ tustrei!"

O....

*

Caracterulŭ cânelui.

Proprietarulŭ unui câne micŭ avea motive, ca sĕ se scape de elŭ, dér nu vrea nicĭ sĕ-lŭ vêndă, nicĭ sĕ-lŭ dăruéscă altuia, ci hotărî, ca sĕ-lŭ înece. Spre acestŭ scopŭ ĭi legă o sfóră de gâtŭ şi-lŭ duse la gârlă. Când eşi pe pórtă, se luă după elŭ unŭ câne mare din vecinĭ, care se juca adese-orĭ cu căţelulŭ şi-i însoţi până la gârlă. Omului nu-i plăcea compania cânelui şi voia sĕ-lŭ alunge, dér în zadarŭ, cânele celŭ mare rĕmânea câte puţinŭ îndĕrĕtŭ, dér nu scăpa din vedere pe soţulŭ

Din poveste
Incă este
Lungă-lungă
Sĕ ne-ajungă,
Pe celŭ leneşŭ sĕ-lŭ împungă
Fusulŭ dela baba 'n drugă.

Dér acu ce sĕ mai cotcorozescŭ atâta... destulŭ că bietulŭ omŭ rĕmase lângă tablă cu bunŭ gândŭ, că dóră dóră va veni cine-va sĕ i-o cetéscă. A statŭ omulŭ di şi nópte până ce odată adormi, şi după-ce se trecji érăşĭ, se uită la tablă,... adecă nu la tablă, ci numai la stêlpŭ, căcĭ tabla nu mai era nicăirĭ.

Pfui, posna dracului... da cine-o fi furatŭ acuma tabla?

Se nĕcăji focŭ bietulŭ omŭ şi plecă pe drumŭ în josŭ, dér nu făcŭ doi-trei paşĭ şi étă că o cătană venia călare în ruptu-capului către elŭ.

— Omule, începŭ cătana, unde-i tabla de pe stêlpŭ? Hei?...

— D'apoi du-te şi ţi-o caută, că dóră io nu-sŭ păzitorŭ peste tablele vóstre, rĕspunde omulŭ.

— Cum îndrăznescĭ sĕ vorbescĭ cu mine aşa, mĕĭ nespălatule? Nu scĭ tu, că drumulŭ ăsta e opritŭ şi io am venitŭ sĕ te ducŭ la împĕratulŭ nostru *Handra*, ca sĕ te pedepséscă, pentru-că ai umblatŭ p'aicĭ?

— D'apoi, mĕ rogŭ, io n'am sciutŭ, că drumu-i opritŭ, că m'aşĭ fi dusŭ pe de laturĭ. Asta-i una la mână. A doua, mĕ rogŭ d-tale, eu de ce sĕ mĕ ducŭ la împĕratulŭ, că strălucenia sa nicĭ-odată nu vine la mine. A treia, eu n'am vreme sĕ stau de vorbă cu toţĭ obşitarii împĕrătescĭ, ci vrêu sĕ-mĭ vĕdŭ de trébă-mĭ.

— Tacĭ, petecosule! Tabla a fostŭ împĕrătéscă şi ai sĕ daĭ séma de ea. Haid'... una, doi!

— D'apoi nu şăguescĭ, căpiatule?.... Eu mergŭ, că sciu, că nu-sŭ de pricină, dér fiă-ţĭ pe sufletŭ.

Şi astfelŭ ciondromănindu-se, ajunseră în urmă la palatul marelui împĕratŭ Handra.

— Ai adusŭ pe nenorocirea de omŭ? întrebă împĕratulŭ pe pintenatulŭ lui, măniosŭ bobotae.

— Da, strălucenia! Ăsta-i omulŭ, care a pustiitŭ tabla din drumulŭ opritŭ.

— Bine!... De unde eştĭ, mojicule?

— Mĕ rogŭ de ertare, io-sŭ de-acasă! rĕspunse omulŭ.

— De unde de-acasă?

— Din satŭ.

— Ce satŭ?

— Da mĕ rogŭ, strălucenia, satulŭ, unde-i casa mea şi în care căscióră şede muierea mea cu trei copii numai ca vielele.

— Ce spui mĕ, mojicule? Cum te chiamă pe tine?

— *Pantilimonŭ-Pantilimóne.*

— Da pe tatălŭ tĕu?

— Pe tatălŭ meu nu-lŭ chiamă nicĭ cum.

— Nicĭ cum?... Bagă de sémă, golule, şi spune, cum chiamă pe tatălŭ tĕu?

— Că mĕ rogŭ, strălucenia, acum nu-lŭ mai chiamă nime nicĭ într'unŭ chipŭ, c'a muritŭ, dér până a nu muri i-au disŭ I l i e R o p o t ă.

— Ropotă, neropotă, tu Pantilimonŭ-Pantilimóne ai sĕ-ţĭ daĭ viéta 'n furcĭ.

— Auleo, că numai asta n'am mai păţit'o!

— Tacĭ urdurosule, că tu ai furatŭ tabla, şi vrăjitorulŭ mi-a spusŭ, că celŭ ce va fura tabla, va ucide pe fiulŭ meu, când va fi de 12 anĭ!

Abia isprăvi împĕratulŭ vorba şi étă că şi vine unŭ ţiganŭ, totŭ în roşu îmbrăcatŭ, cu mustaţele rĕsucite şi cu pintenĭ la călcâie, avêndŭ în mânĭ o funie şi o sécure. Voia sĕ-lŭ ducă pe bietulŭ Pantilimonŭ la pierdare.

— Ce vreĭ, urdurosule? Mai staĭ, nu te grăbi, că şi aşa numai furĭ vremea de geaba. Impĕratu-i împĕratŭ, dér viéţa nu elŭ a dat'o ómenilorŭ, ci Dumnedeu sătulŭ, şi numai Dumnedeu o póte şi lua.

Handra-împĕratŭ, care şedea la ferêstră şi audi vorbele acestea, se făcŭ focŭ de mânia şi iute poruncĭ, sĕ-lŭ aducă pe Pantilimonŭ din nou la sfatŭ.

După multă chibzuélă, sfatulŭ a adusŭ în urmă judecata, ca pe Pantilimonŭ sĕ-lŭ lege de mânĭ şi de piciore, apoi sĕ-lŭ ducă în codru mare, sĕ-lŭ lege de trupina unui copacŭ şi sĕ-lŭ lase acolo.

Aşa s'a şi făcutŭ. Bietulŭ Pantilimonŭ-Pantilimóne sta acum legatŭ de copacŭ în afundimea codrului şi plângea, sermanulŭ, plângea şi se văeta, dér nimenea nu-lŭ audia. Dér odată Dumnedeu şi-a făcutŭ milă de elŭ, şi pe când tocmai gândia, că s'a apropiatŭ césulŭ sĕ se ducă acolo, unde

sĕu de jocŭ. Când ajunseră la malulŭ gârlei, cânele din vecinĭ observă cu atențiune preparativele crimei. Acum pétra este legată de sfóră și după o secundă victima se cufundă în apă. In momentulŭ acesta cânele celŭ mare era și elŭ în apă și încerca din tóte puterile sĕ mântuéscă pe cățelulŭ cufundatŭ, nu reuși însĕ sĕ-lŭ scótă la suprafață, căcĭ greutatea ilŭ trase îndată la fundulŭ apei. Intr'unŭ târḑiu când cânele mântuitorŭ îșĭ perdŭ tótă nădejdea de a-lŭ putea scóte din apă, elŭ începŭ sĕ urle jalnicŭ cu botulŭ ridicatŭ în susŭ și apoi înotă repede la malŭ și se aruncă cu furiă asupra asasinului iubitului sĕu camaradŭ, gata sĕ-lŭ sfâșie în bucățĭ. Și décă nu se găseau petri prin apropiere, ca sĕ se pótă apĕra: crima ar fi fostă rĕsbunată. Dér nicĭ petrile pe urmă nu i-ar fi fostŭ de folosŭ, căcĭ cânele nu renunță la planulŭ sĕu de rĕsbunare, décă nu alergau vecinii în ajutorulŭ omului și nu alungau cu ciomege pe rîosulŭ câne.

*

Peruca d-luĭ de Bismarck.

Cei trei perĭ ai bĕtrânului cancelarŭ au trecutŭ de multŭ la posteritate.

Ceea ce se scie mai puținŭ, este că, de multŭ timpŭ, d. de Bismarck a căutatŭ sĕ ascundă chelia timpurie, de care era încercatŭ.

Elŭ însușĭ a povestitŭ lucrulŭ, suntŭ de atuncĭ câțĭ-va anĭ, în timpulŭ unui mare prânḑŭ, când încă era la putere.

„Am încercatŭ sĕ portŭ perucă într'unŭ momentŭ datŭ alŭ vieții mele.

„Era în timpulŭ când mĕ aflamŭ ambasadorŭ la St.-Petersburg. Vĕ mărturisescŭ de altŭ-felŭ, că aveamŭ o scuză: frigulŭ.

„Alțiĭ, făcuse acésta multŭ înaintea mea... și m'am decisŭ a 'mĭ face o perucă.

„Principele moștenitor alŭ Prusiei (viitorulŭ împĕratŭ Wilhelm I) venindŭ în Rusie, împĕratulŭ Alexandru II, care avea cea mai mare venerațiă pentru unchiulŭ sĕu și care scia câtŭ iubesce spectacolele militare, dete ordinŭ sĕ aibă locŭ o mare revistă la Varșovia. La acéstă ocasiune trebuia sĕ încalecŭ și sĕ aparŭ în uniformă militară.

„Casca nu protege mai multŭ contra căldurei, cum nicĭ contra frigului, o scițĭ acésta. M'am decisŭ prin urmare sĕ-mĭ punŭ peruca...

„Am galopatŭ în suita suveranilorŭ, când unŭ generalŭ, care se găsea alăturea de mine, îmĭ ḑise, după ce-mĭ aruncа o uitătură de ochiu batjocoritóre:

— Cum vĕḑŭ, purtațĭ perucă?

— Da. Ce, sĕ vede?

— Drace! de sigurŭ. S'a strîmbatŭ cu desĕvîrșire.

„Elŭ avea dreptate, peruca alunecа din capŭ.

---

toțĭ se ducŭ, numai étă că vede înaintea lui unŭ moșŭ cu barba până 'n călcâe și cu nisce dințĭ, carĭ de lungĭ ce erau, îĭ ajungeau până la brâu.

Moșulŭ numai decâtŭ deslegă pe Pantilimonŭ și-lŭ trimise acasă, la copiĭ și la nevastă. Omulŭ întrebă atuncĭ pe moșŭ, că cine este elŭ, ér moșulŭ îĭ rĕspunse:

„Eu, fĕtulŭ meu, sunt Spânŭ-Afurisitulŭ, care de 99 de anĭ trăescŭ sub blăstemŭ. Bine, că m'ai întrebatŭ, că acum suntŭ deslegatŭ de blăstĕmŭ."

După ce ḑise vorbele acestea, moșulŭ îșĭ și dete sufletulŭ. Pantilimonŭ l'a îngropatŭ în crescetulŭ codrului și i-a pusŭ la capŭ o cruce depaltinŭ și după aceea a plecatŭ acasă, unde și-a găsitŭ nevasta și copiiĭ sănĕtoșĭ. Mare veseliă se făcŭ în casa sĕracului, ér sufletulŭ părințilorŭ și a copiilorŭ se umplŭ de bucuriă, căcĭ de multŭ nu se vĕḑuseră, bieții, unii pe alții.

Uitasem sĕ vĕ spunŭ, puii moșului, că împĕrătésa Hăndrălésa încă nicĭ nu făcuse copilulŭ, despre care vrăjitorulŭ spusese împĕratului, că-lŭ va omorî celŭ ce-a fura tabla. Tabla cu pricina se află acum la Lică voiniculŭ.

I. Podina.

„La câtă-va distanță de noi se găsea o trăsură; mĕ aștepta, ca sĕ mĕ ducă acasă.

„Indată părăsiĭ statulŭ-majorŭ; generalulŭ mĕ urmă și dădurămŭ pintenĭ cailorŭ.

„Ajunșĭ lângă calescă, oprirĭ calul, lucru care nu era lesne — fiă ḑisŭ între noi — căcĭ era de rassă... și în fața împĕratului, prinților, statului-majorŭ și a întregei armate, 'mĭ scoteŭ casca, 'mĭ scoteŭ peruca de pe capŭ și-o aruncŭ în trăsură".

De atuncĭ d. de Bismarck renunță cu desĕvîrșire la acestŭ modŭ de peptănătură, nepăstrândŭ de câtŭ cei trei perĭ imortalisațĭ de atuncĭ de „Kladderadatsch" (ḑiarŭ umoristicŭ în Germania.)

Dér ceea ce este mai curiosŭ în acéstă afacere e, că în totŭ timpulŭ câtŭ a trăitŭ mareșalulŭ de Moltke, Bismarck n'a perdutŭ nicĭ odată ocasia de a-lŭ supĕra de... peruca sa.

*

Două felurĭ de albine.

Poetulŭ roman Virgiliu în Georgicele sale vorbesce și despre viéța albinelorŭ. Elŭ s'a ocupatŭ și cu stupăritulŭ și ne descrie atâtŭ de frumosŭ în versurĭ cele două felurĭ de regine și de albine. Și într'adevĕrŭ, așa este. Cultivatorii de albine sĕ observe următórele: Albinele așa numite italiene, adecă din sudŭ, suntŭ mai bune decâtŭ cele numite germane, adecă din nordŭ. Albina italiană este mai inteligentă și mai blândă, ea nu înțépă nicĭ-odată și deci apicultorulŭ nu are lipsă de mască la obrazŭ, când se apropie de coșurĭ (coșnițe). Albina italiană se póte aclimatisa mai ușor, căcĭ suportă schimbarea temperaturei și chiar frigulŭ aspru, pe când albina germană móre. Albina italiană întrece pe cea germană în sârguință și activitate. Ea este la lucru înainte de revĕrsatulŭ ḑorilorŭ, pe când cea germană abia după două óre își vede de lucrulŭ ḑilei. Albina italiană este cea dintâiu la lucru și cea din urmă la odihnă. Ea produce mai multă miere și céră. Din 60 de stupĭ, între carĭ numai 20 de albinĭ italiene, într'unŭ anŭ abundentŭ în miere se capĕtă mai multă miere dela cei 20 de stupĭ de albine italiene decât dela 40 de stupĭ de albine germane. Greutatea unui stupŭ alŭ acestorŭ din urmă este cam 50—60 kl. pe când unŭ stupŭ de albine italiene cântăresce 115—125 klgr.

*

Pedépsa vrăjitórelorŭ în India.

In timpurile de demult în ambele Indii, femeile bănuite, că suntŭ vrăjitóre (fermecătóre) se coseau în piei de animale, și se aruncau în apă, orĭ se închideau în camere strîmte, pline de șerpĭ veninoșĭ, numițĭ Cobra, unde muriau în grozave torturĭ, parte de spaimă, parte de mușcăturile șerpilorŭ. In ḑilele nóstre pedépsa vrăjitórelorŭ este de altă natură, dér nu mai puținŭ barbară. Nenorocitele femei, carĭ suntŭ acusate, că țînŭ relațiunĭ și comerciu cu spiritele necurate și beau sângele locuitorilorŭ dispărŭțĭ din sate orĭ din orașe, suntŭ biciuite cu frânghii, orĭ cu curele gróse. Pedépsa acésta este de gradulŭ întâiu. In casŭ de recidivă, când adecă ele totŭ nu se lasă de fermece, pedépsa se înăspresce. După ce le desbracă de haine, le atérnă de unŭ bambus (unŭ felŭ de arbore) tare și orizontalŭ adeseorĭ cu capulŭ în josŭ, ér în jurulŭ lorŭ stau unŭ șirŭ de bărbațĭ carĭ pe rêndŭ le dă câte-o împinsătură, astfelŭ că ele osciléză în aerŭ, ca o pendulă. Acésta continuă până ce nefericita mărturisesce, orĭ móre.

Alte felurĭ de torturĭ consistă în arderea vrăjitórelorŭ cu fierŭ roșu, orĭ se înfășóră cu bumbacŭ crudŭ (brutŭ) și apoi li se dă focŭ. Mai este în usŭ și strangularea. Femeile se spânzură de unŭ bambus cu mânile legate strînsŭ; de picórele libere, se atérnă greutățĭ marĭ, până aprópe sĕ se smulgă din încheeturĭ. Și sĕ se observe, că Indianii suntŭ așa de încăpățînațĭ pentru executarea acestorŭ cruḑimĭ, încâtŭ nicĭ frica de guvernulŭ englesŭ, nu-i împedecă de a-le comite. Numai câtŭ astăḑĭ totulŭ se petrece într'ascunsŭ și femeile vrăjitóre, după-ce espiră, nu mai suntŭ decâtŭ îngropate de ómenĭ din clasa cea mai de josŭ, plătițĭ anume spre acestŭ scopŭ. Indianii se ferescŭ de a atinge o vrăjitóre, căcĭ este lucru necuratŭ.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

MARTIE are 31 ḑile. GERMĔNAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	26 7 † Flor. Arh. Grv.	7 Florii. Epifan
Lunĭ	27 Cuv. M. Matrona	8 Adalbert
Marțĭ	28 C. Ștefan f. de m.	9 Maria Clem.
Mer.	29 Păr. Marcu	10 Ezechiel
Joi.	30 C. p. Ioan d. Scăr.	11 Leone pp.
Vin.	31 C. Ipate ep. Gan.	12 Pulius
Sâm.	1 C. n. Maria Eug.	13 Iustinus

Tĕrgulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch.

La 1 Aprilie n. 1895

Starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 132.759 capete la 2 Aprilie au întratŭ 5441 capete și au eșitŭ 1654 rĕmânêndŭ la 3 Aprilie unŭ numĕrŭ de 136.546 capete.

Se notéză marfa: unguréscă veche grea dela 45.— cr. până la 46.— cr marfă unguréscă tineră grea dela 48.— cr. până la 49.— cr., de mijlocŭ dela 46.— cr. până la 47.— cr. ușóră dela 46.— cr. până la 47.— cr.

Marfă țĕrănéscă grea dela 45 $^1/_2$ până la 46.— cr. de mijlocŭ dela 45.— cr. până la 45$^1/_2$ cr. ușóră dela 45.— cr. până la 46 — cr.

Marfă sêrbéscă, grea dela 46.— cr. până la 46 $^1/_2$ cr. Transito, mijlocia grea dela 45.— cr. până la 46.$^1/_2$ cr. transito ușóră dela 44.$^1/_2$ cr. până la 45.$^1/_2$ cr.

Porcii îngrășațĭ de unŭ anŭ dela —.— cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ la gară cu —.— cr. la până — cr..

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 3 Aprilie n. 1895.

Sĕminţe	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	80	7.05	7.10
Grâu dela Tisa	80	7.10	7.15
Grâu de Pesta	80	7.05	7.10
Grâu de Alba-regala	80	7.05	7.10
Grâu de Bácska	80	7.15	7.20
Grâu ung. de nordŭ	80	.—	.—

Seminţe vechi ori nouă	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	5.96	6 05
Orzŭ	nutrețŭ	60—62	6.25	6 55
Orzŭ	de vinars	62.64	6.60	6 90
Orzŭ	de bere	64.66	7.20	8.20
Ovĕsŭ		39.41	6.85	7.10
Cucuruzŭ	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruzŭ	altŭ soiu	78	.—	.—
Cucuruzŭ	"	—	.—	.—
Hirișcă	"	—	—.—	—.—

Prețulŭ pe 100 chilograme. Productediv.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	38.—	46.—
—	francesă		—.—
—		—.—	.—
"	roșiă	58.—	66.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	49.—	49.50
"	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	41.—	41.50
"	afumată	47.—	48.—
Sĕu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buțĭ	9.75	10.—
"	din Serbia în sacĭ	9.75	10.—
Lictarŭ	slavonŭ nou	17.—	18.—
"	bănățenescŭ	—.—	.—
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	unguresci		
"	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
"	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirtŭ	brutŭ	—.—	—.—
"	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Cursulŭ la bursa din Viena.

Din 3 Aprilie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4%	123.75
Renta de corone ung. 4%	99.30
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4 $^1/_2$%	126.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 $^1/_2$%	104.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	124.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	98.75
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.25
Imprum. ung. cu premii	162.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	152.—
Renta de hârtie austr.	101.75
Renta de argint austr.	101.80
Renta de aur austr.	126.60
Losurĭ din 1860	150.—
Acții de ale Băncei austro ungară.	1078.—
Acții de-ale Băncei ung. de credită.	474.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	411.70
Napoleondorĭ	9.67 $^1/_2$

Bursa de Bucurescĭ

din 3 Aprilie n. 1895.

Valorĭ	Do-bânda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	102 $^1/_4$
Renta amortisabilă . . .	5%	" "	100 $^1/_4$
" " (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.-Iul.	99 —
" " din 1893	5%	" "	99 —
" " 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	96 $^1/_2$
" " (Impr. de 32. $^1/_2$ mil.	4%	Ian.-Iulie	85.$^1/_4$
" " (Impr. de 50 mil.	4%	" "	88 —
" " (Imp. de 274 m 1890	4%	" "	89.—
" " (Imp. de 45 m. 1891	4%	" "	88 —
" " (Im. de 120 iul. 1894	4%	" "	88
Oblig. de Statŭ (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	102 $^3/_4$
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	" "	280.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	96.—
" " " din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
" " " din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
" " " din 1890	5%	Mai-Nov.	97 —
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	92 $^5/_8$
" " urbane Bucurescĭ	6%	" "	101 $^5/_8$
" " " "	5%	" "	88 $^3/_4$
" " " Iașĭ . .	5%	" "	80.—
Oblig. Soc. de basalt artificialŭ	6%	" "	96.—
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Națion. ult. div. 86.—	500	într. v.	1538.
Banca agricolă	500	150 v.	136.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	401.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	" "	423 —
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	" "	370.—
Soc. Rom. de Constr ult. div. 15 l.	250	" "	144.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	" "	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	" "	110.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	" "	—.—
" " " " 2 em. u. d. 0	100	" "	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	" "	—.—
„Bistrița" soc. p. f. hârtii 30	1000	" "	—.—
Societ. p. const. de Tramways		" "	—.—
20 francĭ aurŭ			20 05

SCOMPTURĬ:

Banca naț. a Rom.	6%	Paris	2 $^1/_2$%
Avansurĭ pe efecte	7%	Petersburg . .	4 $^1/_2$%
Casa de Depunerĭ	7 $^1/_2$	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	4%	Elveția	3%

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 4 Aprilie 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.62	Vênd.	9.67
Argint român.	Cump.	9.60	Vênd.	9.64
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.65	Vênd.	—.—
Galbenĭ	Cump.	5.74	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	128—	Vênd.	—.
Mărcĭ germane	Cump.	59 20	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	11.05	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Proprietarŭ: **Dr Aurel Mureșianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursulŭ losurilorŭ private
din 3 Aprilie 1895.

	cump.	vinde.
Basilica . . .	8.25	8.75
Creditŭ	201.25	202 25
Clary 40 fl. m. c. . .	58.75	59.75
Navig. pe Dunăre . .	150.—	160.—
Insbruck	27. –	—.—
Krakau	26.25	27.25
Laibach	24.—	25.—
Buda	63.—	64 50
Palffy	59.—	59.75
Crucea roșie austr. .	17 50	18.—
dto ung. . .	11.70	12.20
dto ital. . .	13.—	13.50
Rudolf	23 50	24 50
Salm	71.—	73.—
Salzburg	26.25	27.25
St. Genois . . .	72.25	73.25
Stanislau	42.75	46.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	150.—	—.—
dto 4% 50 .	70. —	—.—
Waldstein . . .	54.—	—.—
sêrbescĭ 3% . . .	43 50	44 —
dto de 10 francĭ	— —	—.—
Banca h. ung. 4%	132 —	133.—

Otelul Bucurescĭ

din Brașovul vechiu se dă **în arendă** dela 1 Octomvre 1895.

Informațiunĭ se pot căpĕta la **eredii lui Franz Körner**, Brașovul vechiu, Strada Lungă Nr. 75.

Escriere de ofertŭ.

Nepresentându-se oferte acceptabile la concursulŭ publicatŭ în 1-a Februarie a. c. cu deosebire privitor la lucrările de zidărie, comitetulŭ escrie de nou următorulŭ

Concursŭ.

Cu concesiunea Ven. Consistorŭ archidiecesanŭ Nr. 8494—1893 și a Diregĕtoriei de clădire se publică concursŭ.

Comuna română gr. or. din Cetatea Brașovului intenționéză sĕ edifice pe teritorulŭ sĕu, situatŭ în Têrgulŭ-Grăului Nr. 5, următórele clădirĭ nouĕ, și adecă:

1) O biserică cu prețulŭ fixatŭ în devisŭ . . fl. 17,261.60 cr.
2) O casă parochială cu 2 etage „ „ . . „ 31,532.52 „
3) O casă cu unŭ etagiu în curte „ „ . . „ 4,920.62 „
Suma totală . . „ 53.724.74 „

Aceste lucrărĭ se dau pe cale de oferte în scrisŭ. Ofertele în scrisŭ sigilate, provĕdute cu timbru de 50 cr. și cu 5%, din suma pentru care se face oferta, suntŭ de a se preda, **până la 10/22 Aprilie la 12 din dĭ**, a. c., în mânile Domnului Protopopŭ și președinte alŭ comitetului parochialŭ Barth. Baiulescu. Ofertele potŭ sĕ se facă pentru tóte lucrările, séu și pentru grupe singuratice, deosebite, séu pentru lucrărĭ anumite. Sumele, cu carĭ oferențiĭ suntŭ mai ieftinĭ, decâtŭ sumele stipulate în devisa, suntŭ a se indica în procente și sĕ fiă induse în oferte atâtŭ cu cifre, cât și cu litere acuratŭ și precisŭ. Ofertele trebuescŭ sĕ aibă iscălitura proprie a oferentului. Ofertele au se mai conțină și declarațiunea oferentului, că cunósce condițiunile generale și cele speciale de zidităŭ și se supune lorŭ necondiționatŭ.

Condițiunile detailate, precum și planurile și devisele, se pot vedé până în dĭua, când espiră terminulŭ de ofertă, în cancelaria comunei parochiale române gr. or. în din cetatea Brașovului în Têrgulŭ-Grăului Nr. 5, etagiulŭ alŭ II-lea, în tótă dĭua, în órele dela 11—1 din dĭ și dela 3—5 după amédĭ.

Brașovŭ, 18/30 Martie 1995.

Comitetulŭ parochialŭ română gr. or. din Cetatea Brașovului:

Barth. Baiulescu, președinte. — Lazar Nastasi, notarŭ.

Giro-Conto la banca Austro-Ungară. — Telefon Nr. 18. — Cec-Conto la postă nr. 969 — Giro-Conto la banca imp. germană.

Casa de bancă
JACOB L. ADLER,
Brașovŭ. Piața mare Nr. 1. Sibiiu.

Revisuire gratis a efectelorŭ și losurĭ supuse sortirei.

cumpĕră și vinde monede, hârtii de valóre, devise după cursulŭ dĭlei celŭ mai mare — respective celŭ mai micŭ;
rĕscumpĕră fără nici o detragere totŭ felulŭ de cupóne;
scontéză polițe comerciale indigene și streine cu înlesnire și cu o dobândă culantă;
efectuéză **incassărĭ de polițe**, asignațiĭ, recipise, pe tóte piețele Europei, cum și transoceane;
acórdă **avansurĭ** pe hârtii de valóre, losurĭ, monede până la 90%;
predă **asignațiĭ** pentru orĭ și care piață comercială internă și externă fórte ieftinŭ, asignațiile destinate pentru Budapesta și Viena franco fără spese;
primesce **depunerĭ de bancă spre fructificare** în conto-corent și bonifică după învoire până la 5% netto dobândă;
recomandă pentru **plasarea de capitale** scrisurile fonciare cu 5%. Premie ale băncei comerciale ungare, asemenea scrisurĭ fonciare 5% ale „Albinei“, institutŭ de creditŭ și economii, precum și scrisurĭ fonciare urbane și rurale din România, care după cursurile de astădĭ aducŭ 5¾ interese;
asigură fórte ieftinŭ **orĭ și ce losurĭ** la sorțirĭ cu câștigulŭ celŭ mai micŭ, contra diferenții cursului. Comunică informații și sfaturĭ conscențióse specialiste prin corespondență.

Promesse la fie-care sortire.

649,5 50.

Am onóre a aduce la cunoscința puelică, că cu dĭua de astădĭ **am deschisŭ în Brașov la casa mea proprie, Calea gărei Nr. 41**

unŭ depositŭ de bere,

sub conducerea Domnilorŭ

Bognár & Szántó.

Acestŭ **depositŭ principalŭ va conținé tóte specialitățile de bere, ce produc berăria din Schwechat și Steinbruch în butóie și butelii, calitatea cea mui bună și próspetă.**

Vêndarea cu prețurile originale.

Numai acelea butelii cu bere, a căror dopurĭ și vignete vor fi provĕdute cu marca alăturată, suntŭ a se considera ca productulŭ meu.

Telephon Nr. 124.

Cu tótă stima:

Anton Dreher.

679,3 3

Avisŭ amatorilorŭ de bere!

Subscrisulŭ 'mĭ permit a aduce la cunoscința onoratului public, că

am unŭ depositŭ din berea cea de renume universalŭ din fabrica lui ANTON DREHER,

care o recomandă și o trimite în casa fie-căruia cu prețurile următóre:

Bere de Steinbruch (Lager) . . .	1 sticlă	**17** cr.	fără de sticlă.
„ „ Mărțișorŭ	„ „	**18** „	
„ „ „ duplă . . .	„ „	**19** „	
„ „ Corónă	„ „	**19** „	
„ „ Boch négră	„ „	**20** „	
„ „ Schwechat de Mărțișorŭ .	„ „	**20** „	

O sticlă se socotesce cu 10 cr. și totŭ în prețulŭ acesta se ia și înderĕtŭ.

Cu tótă stima:

IOSIF VITÉZ,
locanda de dejun, delicatese și bacanie
Brașov, Têrgul Inului 24.

171,3—3

Biroulŭ de Plasare și Informațiunĭ
„Central“
concesionatŭ din partea autoritățilorŭ competente
GEORGE N. BLÂNDU
BRAȘOVŬ, (Transilvania) strada Sf. Ioanŭ Nr. 31.

Subsemnatulŭ am onóre a aduce la cunoscința onor. publicŭ, precum și vechei clientele a Biroului de Plasare, E. Boltres, că **am înființatŭ unŭ**

Birou de Plasare și informațiunĭ

în Brașovŭ, (Transilvania) strada Sft. Ioanu Nr. 31.

Acestŭ Birou se ocupă cu **mijlocirea în servicii** a personalului trebuinciosŭ pentru Magazinurĭ de orĭ-ce branșă, **case particulare (private), Hoteluri, Birturĭ, Cafenele, Moșii si altele**, precum și cu **vêndarea de case și locurĭ virane, închirierea de odăĭ cu anŭ, luna séu săptĕmâna**, precum și cu orĭ-ce se atinge de acéstă branșă.

La care 'mĭ voi da tóte silințele de a servi on. clientelă, câtŭse póte de conscenciosŭ și promptŭ.

Invitŭ decĭ pe on. publicŭ de a binevoi a mĕ onora cu cererile domnialorŭ.

Cu deosebită stimă:

George N. Blându,
Brașovŭ, (Transilvania) str. sf. Ioanŭ Nr. 31.

2—8

La ori-ce informațiunĭ, ce se va cere prin postă din orĭ și ce țară, Biroulŭ este gata a rĕspunde.

NB. Sĕ se aplice marca trebuinciósă pentru rĕspunsŭ.